

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ostrowite

Diagnoza delimitacyjna

Ostrowite, 2025

Opracowanie

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Podstawa prawna	4
3. Charakterystyka gminy	6
4. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	7
4.1 Wyróżnione jednostki porównawcze	8
4.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	10
5. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	14
5.1 Sfera społeczna	14
5.2 Sfera gospodarcza.....	30
5.3 Sfera środowiskowa.....	34
5.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	39
5.5 Sfera techniczna.....	45
5.6 Podsumowanie analizy	49
6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	54
Spis rysunków i tabel.....	62

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ostrowite jest dokumentem strategicznym o charakterze lokalnym, który umożliwia przeprowadzenie wieloletniego procesu rewitalizacji oraz pozwala na pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych. Jego opracowanie, koordynowanie wraz z tworzeniem warunków do przeprowadzenia skutecznej rewitalizacji znajduje się w zadaniach własnych gminy — na co **wskazuje art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721).**

Aby prawidłowo przeprowadzić proces rewitalizacji, należy wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, czemu służy niniejszy dokument. W ramach jego opracowania przeprowadzono szczegółową analizę danych, która wskazała na występowanie negatywnych zjawisk kryzysowych, a także towarzyszących im problemów (gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych) na terenach, na których wymagane będzie podjęcie działań rewitalizacyjnych. Kolejnym etapem procesu rewitalizacji, zawartym w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Ostrowite będzie opracowanie pakietu projektów rewitalizacyjnych. W tym celu konieczne jest określenie skali zjawisk kryzysowych, co pozwoli na ukierunkowanie przedsięwzięć na rozwiązywanie konkretnych problemów, a ich skuteczna interwencja wpłynie pozytywnie na sytuację zamieszkującej gminę lokalnej społeczności.

2. Podstawa prawna

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z **Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278)**, która stanowi najważniejszą podstawę prawną nie tylko Diagnozy Delimitacyjnej czy Gminnego Programu Rewitalizacji, ale i całego procesu rewitalizacji. Poniżej przybliżono cztery najistotniejsze pojęcia, które definiują zapisy ww. ustawy:

I. Rewitalizacja to „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej

społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”¹.

II. Interesariusze rewitalizacji to:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu **art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28 z późn. zm.);**
2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa”².

III. **Obszar zdegradowany (nazwa skrócona OZ)** to „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”³.

¹ Zgodnie z Art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

² Zgodnie z Art. 2.1 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

³ Zgodnie z Art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

IV. Obszar rewitalizacji (nazwa skrócona OR) to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”⁴.

Ponadto aby dany obszar mógł być uznany za obszar zdegradowany, musi występować na nim przynajmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Natomiast podczas wyznaczania obszaru rewitalizacji należy pamiętać, że ustawodawca ściśle określił proporcje tego obszaru, który nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% jej mieszkańców.

Powyższe definicje wprowadzone przez ustawodawcę stanowią punkt wyjścia do opracowania i zastosowania odpowiedniej metodyki wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

3. Charakterystyka gminy

Gmina wiejska Ostrowite położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie słupeckim. Zamieszkiwana jest przez 4988 mieszkańców (dane z 2023 roku), z czego 794 mieszka w siedzibie gminy, Ostrowitem. Na gminę składa się łącznie 21 sołectw (Doły, Giewartów, Giewartów-Holendry, Gostuń, Grabina, Izdebno, Jarotki, Kania, Kąpiel, Kosewo, Mieczownica, Naprusewo, Ostrowice, Przecław, Sienno, Siernicze Małe, Siernicze Wielkie, Skrzynka, Stara Olszyna, Szyszłowo, Tomaszewo). Przed reformą administracyjną z roku 1999 była częścią województwa konińskiego. Od wschodu graniczy z gminą Kleczew, od południowego wschodu z gminą Kazimierz Biskupi, od południa z Słupcą, natomiast od zachodu z Powidzem.

Ostrowite jest gminą o charakterze stricte rolniczym, w której około 80% powierzchni stanowią użytki rolne. Jest jednym z czołowych producentów żywności w regionie, na co wpływ ma bogactwo w postaci wielu dużych gospodarstw. Jednakże coraz bardziej dostrzegalnym atutem gminy Ostrowite jest z pewnością wyjątkowe położenie oraz walory krajobrazowe. Zlokalizowana jest bowiem na wysoczyźnie gnieźnieńskiej, a jednym z jej znaków

⁴ Zgodnie z Art. 10. ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

rozpoznawczych są wyjątkowo czyste jeziora (Jezioro Powidzkie stanowi zachodnią granicę gminy – w jego obrębie powstał w 1998 roku Powidzki Park Krajobrazowy obejmujący część gmin Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Słupca, Wilczyn i Witkowo). Gmina Ostrowite znajduje się ponadto w obszarze Europejskiej Sieci Ekologicznej (ECO - NET). Ze względu na atuty krajobrazowo-przyrodnicze, w gminie rozwija się turystyka piesza, rowerowa, konna. Ciekawostką stanowią udokumentowane złoża torfu, występujące w okolicach Skrzyńki – Salamonowa.

Gmina oddalona jest od głównych szlaków komunikacyjnych. Przecinają ją dwie drogi wojewódzkie (DW 263 Słupca-Dąbie, DW 262 Ostrowite-Kwieciszewo). Gmina nie ma dostępu do transportu kolejowego.

Gmina Ostrowite wchodzi ponadto w skład stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”.

4. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został zdeterminowany przez ustawę o rewitalizacji. W związku z zastosowanymi tam definicjami obszarów podstawę przyjętej metodologii stanowi analiza mierzalnych zmiennych w pięciu sferach (sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej), występujących na obszarze gminy. W celu przeprowadzenia rzetelnej diagnozy delimitacyjnej zastosowano dwa ujęcia: statystyczne oraz przestrzenne. W pierwszym ujęciu diagnozy delimitacyjnej, poddano interpretacji dane statystyczne zwane również danymi zastanymi. Zgromadzenie rzetelnych i przydatnych materiałów jest ważne w celu ich późniejszej selekcji. W ten sposób wyodrębniono najbardziej kluczowe informacje obejmujące źródła danych uznane za istotne dla procesu badawczego. Dopiero po otrzymaniu wyselekcjonowanych danych, przeprowadzona została właściwa analiza.

W drugim ujęciu diagnozy delimitacyjnej podzielono teren gminy na jednostki statystyczne, a następnie w sposób graficzny odniesiono się do zgromadzonych już danych. Następnym etapem ujęcia przestrzennego było wybranie zmiennych (kryteriów delimitacyjnych) i przeprowadzenie analizy wskaźnikowej dla każdego z wyżej wymienionych obszarów porównawczych. Umożliwiło to wskazanie obszaru zdegradowanego, a więc obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych

zjawisk we wszystkich pięciu omawianych sferach. Spośród obszarów zdegradowanych wyodrębniono ostatecznie obszar rewitalizacji z uwzględnieniem ustawowych wskaźników obligatoryjnych dotyczących powierzchni oraz ludności.

4.1 Wyróżnione jednostki porównawcze

Na potrzeby analizy konieczne było wyróżnienie w obszarze gmin jednostek porównawczych. Ze względu na dużą ilość sołectw podjęto decyzję o podzieleniu obszaru gminy na dziewięć odrębnych obszarów porównawczych. Wytyczono je w nawiązaniu do administracyjnego podziału na sołectwa, układu osadniczego i granic naturalnych.

Poniżej przedstawiono obszary porównawcze z przyporządkowanymi im sołectwami.

Tabela 1 Podział obszarów porównawczych

Jednostka porównawcza	Sołectwa
I	Kania, Skrzynka
II	Kosewo, Naprusewo
III	Siernicze Małe, Siernicze Wielkie
IV	Giewartów, Giewartów Holendry
V	Gostuń, Sienno, Tomaszewo
VI	Jarotki, Ostrowite
VII	Doły, Kąpiel, Mieczownica
VIII	Izdebno, Przeclaw
IX	Grabina, Stara Olszyna, Szyszłowo

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wyodrębnione obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i liczby mieszkańców.

Tabela 2 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Obszar porównawczy	Powierzchnia [m ²]	Liczba ludności	Udział ludności w populacji gminy
I	11 913 034	247	5,0%
II	14 087 081	472	9,5%
III	10 545 535	426	8,5%
IV	8 102 377	628	12,6%
V	11 053 208	515	10,3%
VI	12 433 390	1033	20,7%
VII	16 566 537	709	14,2%
VIII	5 432 216	299	6,0%
IX	13 416 124	659	13,2%
GMINA	103549502	4 988	100,0%

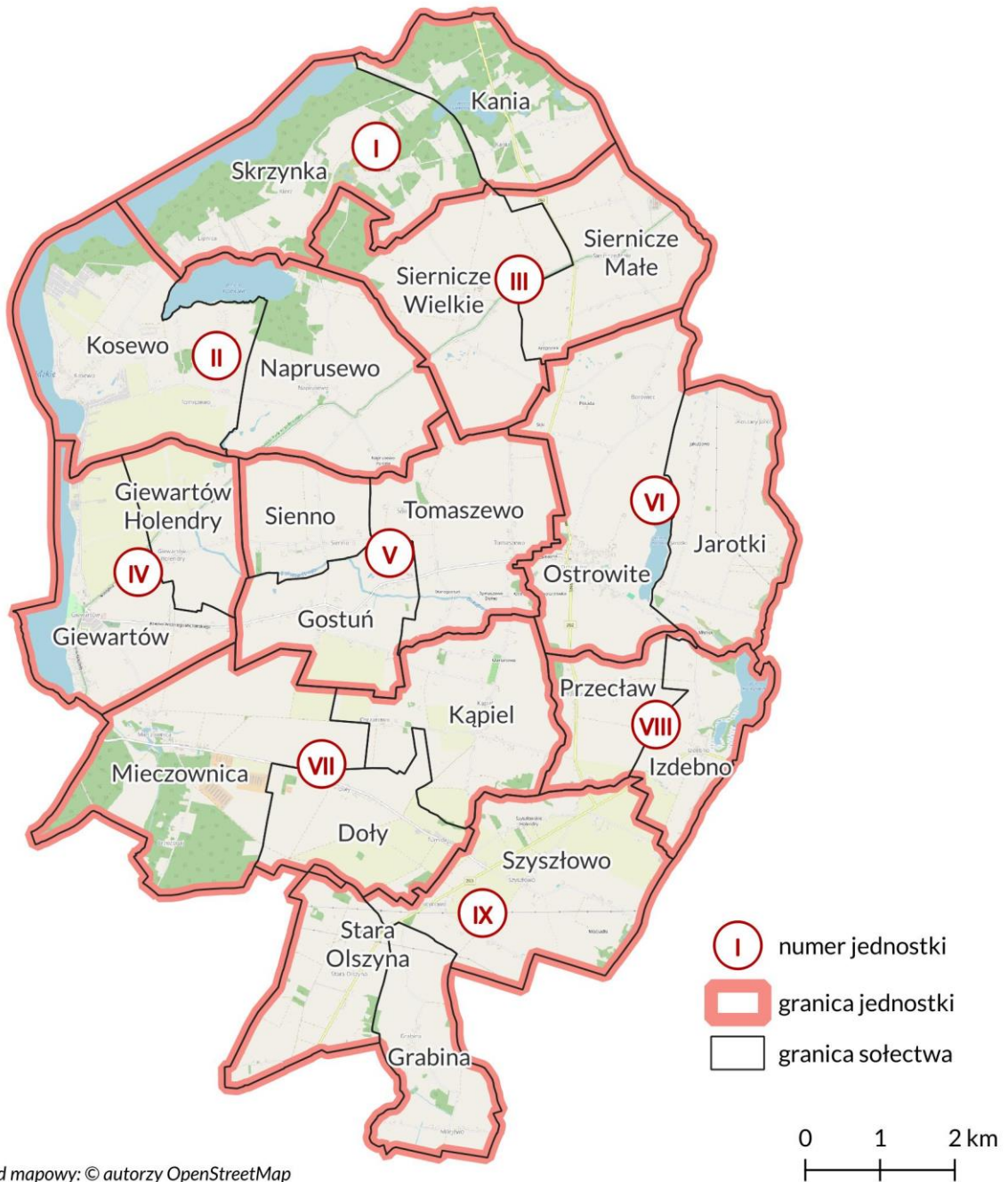
Źródło: opracowanie własne

Z zestawienia widać, że niemal wszystkie jednostki porównawcze mieszczą się w przedziale 247 (najmniej ludna jednostka I) – 709 (jednostka VII) mieszkańców. Wyjątek stanowi jednostka VI,

ze względu na to, że przypisana do niej jest najliczniej zamieszkała wieś, będąca jednocześnie siedzibą gminy (Ostrowite).

Poniżej w formie graficznej zaprezentowano podział Gminy Ostrowite na sołectwa oraz obszary porównawcze.

Rysunek 1 Podział Gminy Ostrowite na obszary porównawcze

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap
 Źródło: opracowanie własne

4.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Kolejnym krokiem opracowania było wyselekcjonowanie odpowiednich zmiennych, na bazie których przeprowadzana została analiza. Katalog wskaźników, umożliwiający analizę sytuacji i zjawisk, dotyczy przede wszystkim sfery społecznej, ale i gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Wybrane wskaźniki w odpowiedni sposób różnicują obszary porównawcze, wykazując występowanie, lub niewystępowanie na ich obszarze sytuacji kryzysowej. Poniżej, w formie tabelarycznej zaprezentowano katalog wskaźników z przyporządkowaniem do konkretnej sfery, załączoną którą charakterystyką wskaźnika oraz źródłem danych. Podczas doboru wskaźników porównawczych, dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty, określając tym samym czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki (STYMULANTA), czy też prowadzą do kryzysu (DESTYMULANTA). W przypadku stymulanty, wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego, natomiast w przypadku destymulanty – wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska kryzysowego. Katalog wskaźników w sferach społecznej oraz pozaspołecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Katalog wskaźników - kryteria delimitacji

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
SFERA SPOŁECZNA	1. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący aspektu demograficznego. Wskaźnik obliczony jako różnica między liczbą urodzeń i zgonów na danym obszarze, podawany w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta
	2. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący różnicę między zameldowaniem a wymeldowaniem ludności z danego obszaru, w określonym czasie. Wskaźnik wyrażony w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców obszaru. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta
	3. Liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa w zakresie przemocy domowej odnoszącej się do liczby ofiar przemocy domowej na 1000 mieszkańców. Źródło: Komisariat Policji w Słupcy	Destymulanta
	4. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik wyraża poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej liczbą organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta

SFERA	ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	KRYZYS (S/D)
	5. Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców. Źródło: Komisarjat Policji w Słupcy	Destymulanta
	6. Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowitem	Destymulanta
	7. Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz skalę pomocy społecznej udzielanej lokalnej społeczności. Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowitem	Destymulanta
	8. Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowitem	Destymulanta
	9. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Zmienna określająca miarę bezrobocia, obliczoną jako procent udziału bezrobotnych w ilości ludności czynnej zawodowo. W stan osób aktywnych zawodowo wliczamy osoby pracujące oraz bezrobotne. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy	Destymulanta
	10. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy dotyczący osób poszukujących pracy i zarejestrowanych jako bezrobotne. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy	Destymulanta
	11. Obciążenie demograficzne	Wskaźnik wyrażony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (wiek 0-17 lat oraz 60 lat i więcej w przypadku kobiet oraz 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn) do liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59 lat w przypadku kobiet i 18-64 lata w przypadku mężczyzn). Jest wyrażony w procentach. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Destymulanta

DIAGNOZA DELIMITACYJNA

SFERA GOSPODARCZA	12. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentuje poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, wyrażony w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta
	13. Różnica pomiędzy nowo-zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje tendencje związane z rozwojem przedsiębiorczości. Wyrażany przez różnicę liczby nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło: Hurtownia danych CEIDG https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
SFERA ŚRODOWISKOWA	14. Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca	Wskaźnik, który obrazuje skalę zagrożenia wyrobami azbestowymi, przeliczony poprzez masę zidentyfikowanych wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Destymulanta
	15. Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Wskaźnik opisujący jaki odsetek budynków mieszkalnych w poszczególnych obszarach znajduje się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym. Zmienna wyrażana w wartościach procentowych. Źródło: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Destymulanta
	16. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Wskaźnik przedstawia udział gospodarstw, w których źródłem jest paliwo stałe, a dokładniej odsetek tych punktów, wskazanych w ewidencji, których źródłem ogrzewania jest paliwo stałe.	Destymulanta
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	17. Dostępność punktów usług publicznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic przypadających na 1000 mieszkańców obszaru (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta
	18. Dostępność terenów rekreacyjnych	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni rekreacyjnych stosunku do ludności gminy. Wskaźnik został zaprezentowany w formie przeliczeniowej liczby terenów rekreacyjnych w stosunku do 1000 mieszkańców. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	19. Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik obrazuje dostępność przystanków komunikacji publicznej w poszczególnych obszarach. Wyrażony jest on jako wartość przeliczeniowa liczby przystanków w danym obszarze do ogólnej ich liczby w gminie. Źródło: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	Stymulanta
	20. Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazujący występowanie powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni gminy (oraz jednostek porównawczych) ogółem. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Stymulanta

SFERA TECHNICZNA	21. Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik odnoszący się do liczby zabytków na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia liczba takich obiektów w przeliczeniu na km ² . Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Destymulanta
	22. Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Destymulanta
	23. Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako wartość procentowa w ogóle budynków użyteczności publicznej na danym obszarze. Źródło: Urząd Gminy w Ostrowitem	Destymulanta

Źródło: opracowanie własne

Analizowane zmienne mają zróżnicowany i kompleksowy charakter, co przyczyni się do trafnej analizy zjawisk społecznych i pozaspółecznych, zaobserwowanych na obszarze gminy Ostrowite.

Kolejnym działaniem było dokonanie analizy porównawczej każdej z wyznaczonej zmiennej, poprzez formę opisową, ujęcie tabelaryczne oraz zobrazowanie za pomocą diagramów mapowych.

5. Diagnoza obszaru zdegradowanego

5.1 Sfera społeczna

Z punktu widzenia ustawy kluczowe znaczenie dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego ma sfera społeczna. Poniższe badanie obejmuje jedenaście obszarów tematycznych, występujących na terenie wyodrębnionych jednostek porównawczych. Obszary te dotyczą takich zjawisk, jak demografia, bezpieczeństwo publiczne, kapitał społeczny, bezrobocie.

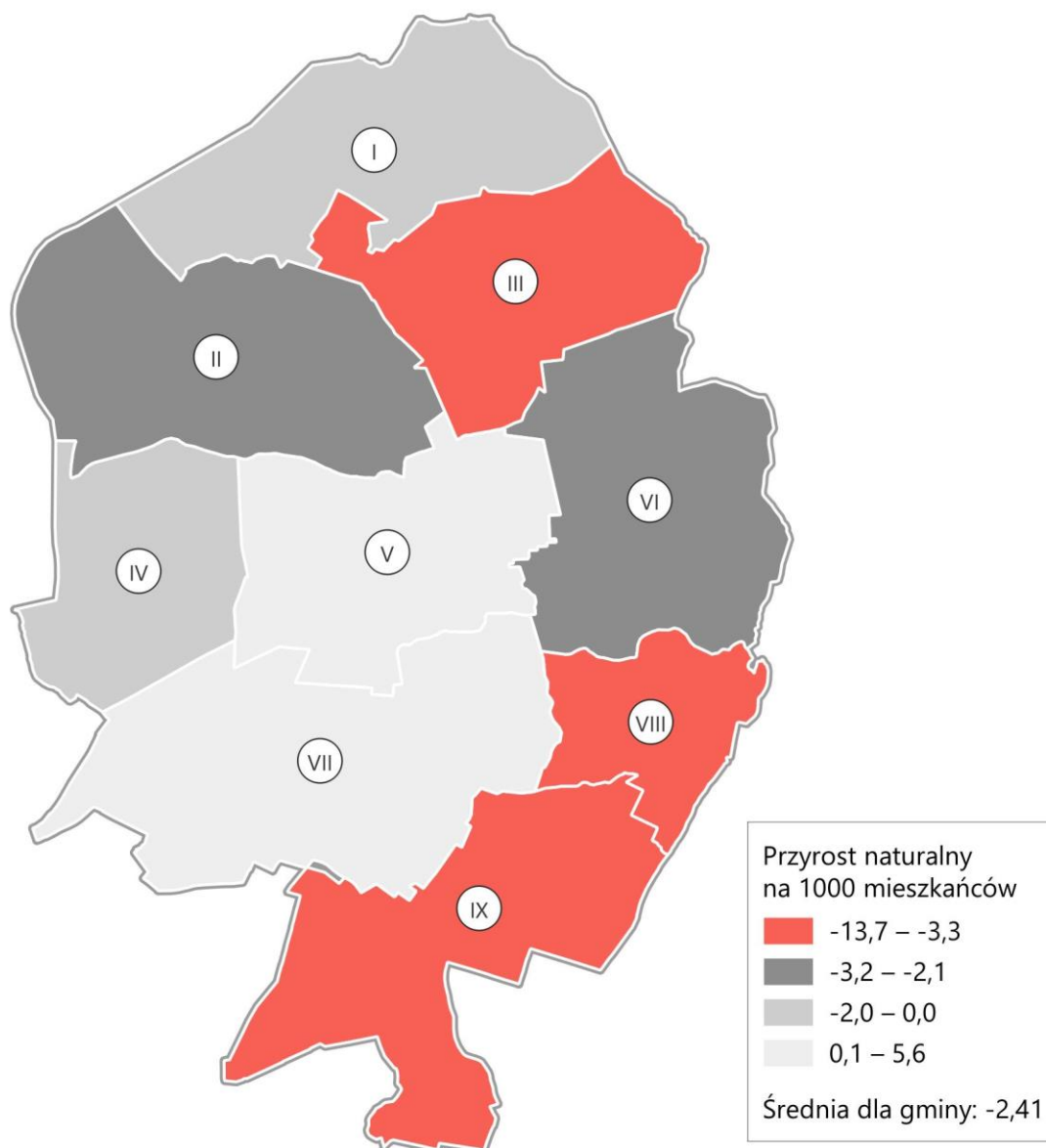
Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wyrażający stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów na terenie gminy Ostrowite i w poszczególnych jednostkach porównawczych. Niesprzyjająca tendencja demograficzna, będąca zjawiskiem nie tyle ogólnopolskim, lecz nawet ogólnoeuropejskim zauważalna jest również na terenie gminy Ostrowite. Jest to tendencja stała – zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (31.12.2023 r.) liczba mieszkańców w latach 2002-2023 zmalała o 6,8%. Gmina Ostrowite odnotowała ujemny przyrost naturalny (-12), co w ujęciu wskaźnikowym na 1000 mieszkańców daje wynik (-4,1). Dodatni przyrost naturalny odnotowano na obszarze V oraz VII jednostki porównawczej, natomiast najmniej korzystną sytuację zaobserwowano w jednostce IX, gdzie na 0 urodzeń liczba zgonów wynosi 9 (co w ujęciu wskaźnikowym daje wynik -13,66). Sytuacja gorsza od średniej gminnej występuje również w podobszarach III, VI oraz VIII.

Tabela 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
I	247	2	2	0,00
II	472	3	4	-2,12
III	426	3	6	-7,04
IV	628	5	5	0,00
V	515	4	3	1,94
VI	1033	6	9	-2,90
VII	709	10	6	5,64
VIII	299	4	5	-3,34
IX	659	0	9	-13,66
GMINA	4988	37	49	-2,41

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

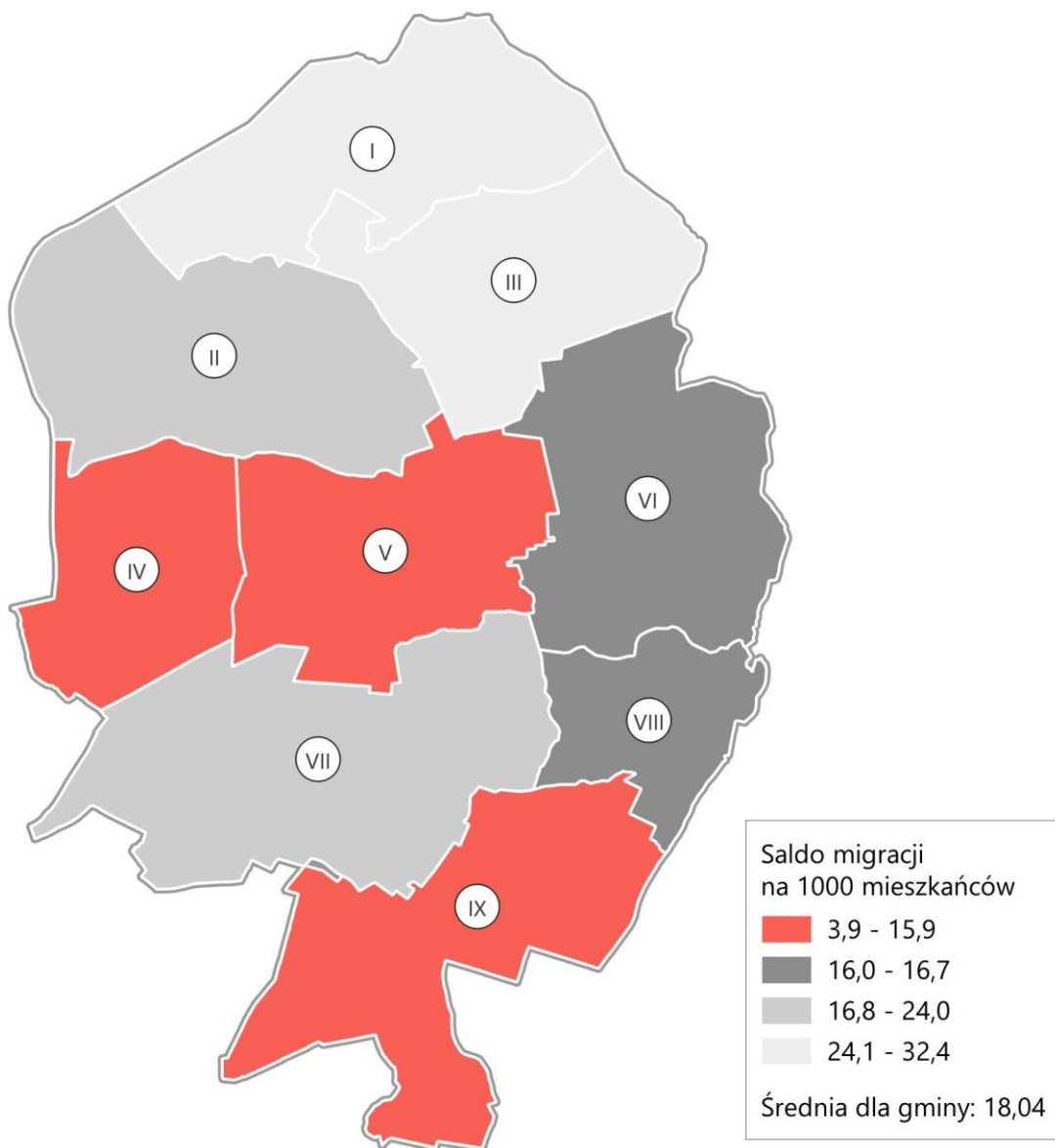
Z analizy ruchów migracyjnych w gminie Ostrowite na 2023 rok wynika, że skutecznie unika ona zjawiska depopulacji. Na 145 zameldowań zanotowano jedynie 55 wymeldowań, co świadczyć może o coraz większej atrakcyjności osiedleńczej gminy. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano w najmniej ludnych jednostkach porównawczych (jednostka I – saldo migracji na 1000 mieszkańców: 32,39, jednostka II – 23,31, jednostka III – 25,82), oraz drugiej najludniejszej jednostce VII (23,98). Najniższe saldo migracji dotyczy podobszaru V, obejmującego sołectwa Gostuń, Sienne oraz Tomaszewo (3,88), chociaż w nim również liczba zameldowań przewyższa liczbę wymeldowań.

DIAGNOZA DELIMITACYJNA

Tabela 5 Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
I	247	12	4	32,39
II	472	16	5	23,31
III	426	13	2	25,82
IV	628	15	5	15,92
V	515	5	3	3,88
VI	1033	35	18	16,46
VII	709	27	10	23,98
VIII	299	6	1	16,72
IX	659	16	7	13,66
GMINA	4988	145	55	19,13

Rysunek 3 Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

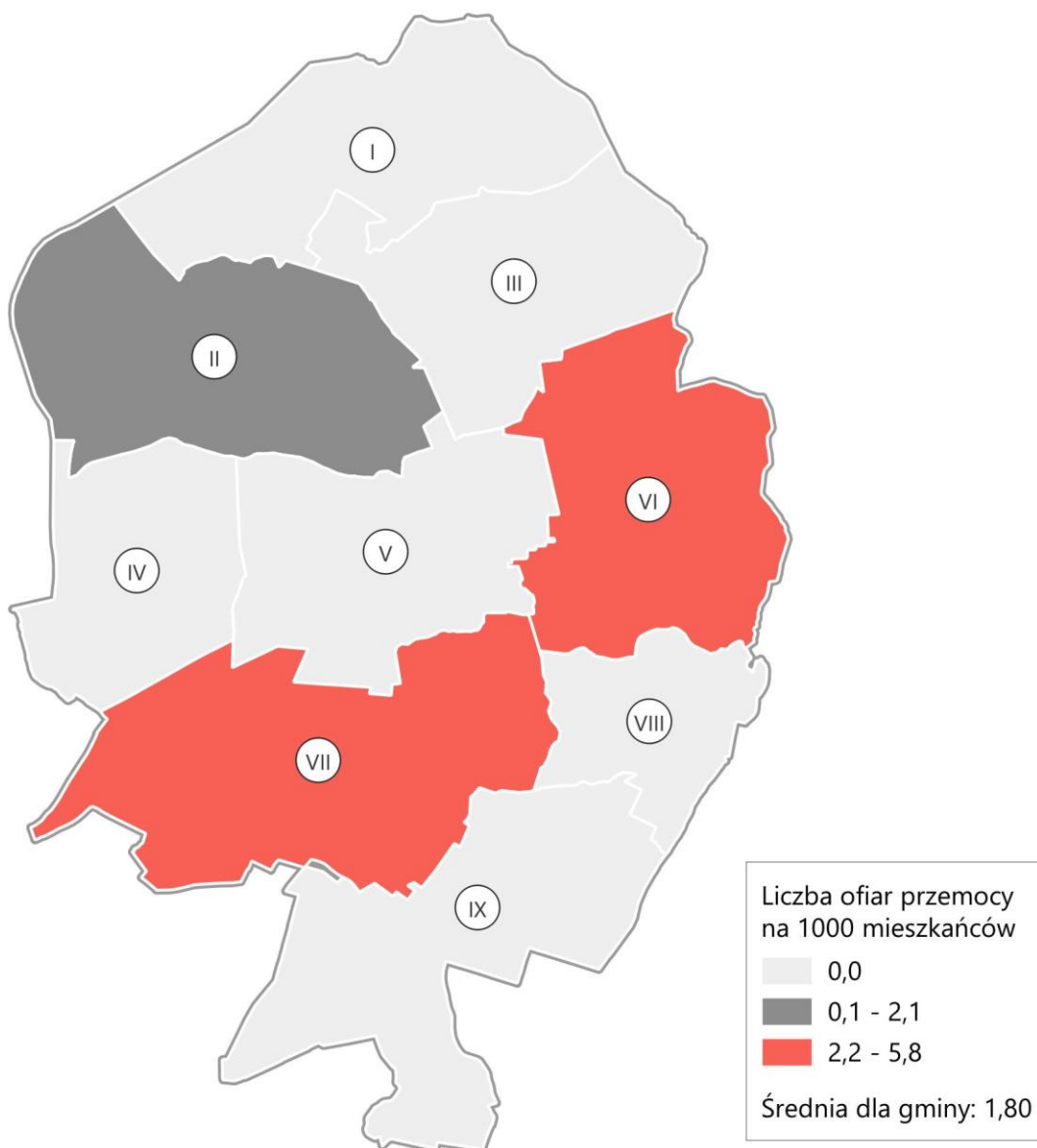
Kolejna zmienna dotyczy bezpośrednio poziomu bezpieczeństwa w gminie, odnosi się bowiem do występowania ofiar przemocy na jej terenie. Zanotowano ich łącznie 9 i miały one miejsce na terenie trzech jednostek porównawczych – jednostce II, VI i VII. Zdecydowanie najmniej korzystna sytuacja w tym obszarze występuje w jednostce VI (6 odnotowanych ofiar przemocy, co daje wskaźnik 5,81 na 1000 mieszkańców – warto jednak nadmienić, że zjawisko to dotyczy najbardziej ludnej ze wszystkich jednostek porównawczych (1033 mieszkańców). Faktem jest, że w porównaniu do statystyk dotyczących przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców dokonanych w województwie wielkopolskim (18,91, dane za 2022 rok) oraz w całym kraju (22,81), gmina Ostrowite jawi się jako obszar potencjalnie bezpieczny (14,25). Pozytywnym zjawiskiem jest brak odnotowanych ofiar przemocy w aż sześciu analizowanych podobszarach (I, III, IV, V, VIII, IX).

Tabela 6 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczby ofiar przemocy	Liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców
I	247	0	0,00
II	472	1	2,12
III	426	0	0,00
IV	628	0	0,00
V	515	0	0,00
VI	1033	6	5,81
VII	709	2	2,82
VIII	299	0	0,00
IX	659	0	0,00
GMINA	4988	9	1,80

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Analizie poddano również aktywność mieszkańców, obrazowaną poprzez liczbę działających organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Jest to istotna zmienna, dająca obraz aktywności obywatelskiej społeczności, co w większej perspektywie oznacza poziom porozumienia pomiędzy mieszkańcami i jednostkami administracji oraz przywiązanie do miejsca zamieszkania i chęć jego udoskonalania.

Na terenie gminy Ostrowite działa łącznie 20 organizacji pozarządowych, z czego 7 swoją siedzibę ma w najludniejszej jednostce porównawczej numer VI. Jednak w ujęciu wskaźnikowym najkorzystniejszą sytuację odnotowano w podobszarze I, gdzie liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców wynosi (8,10). Najmniej korzystna sytuacja

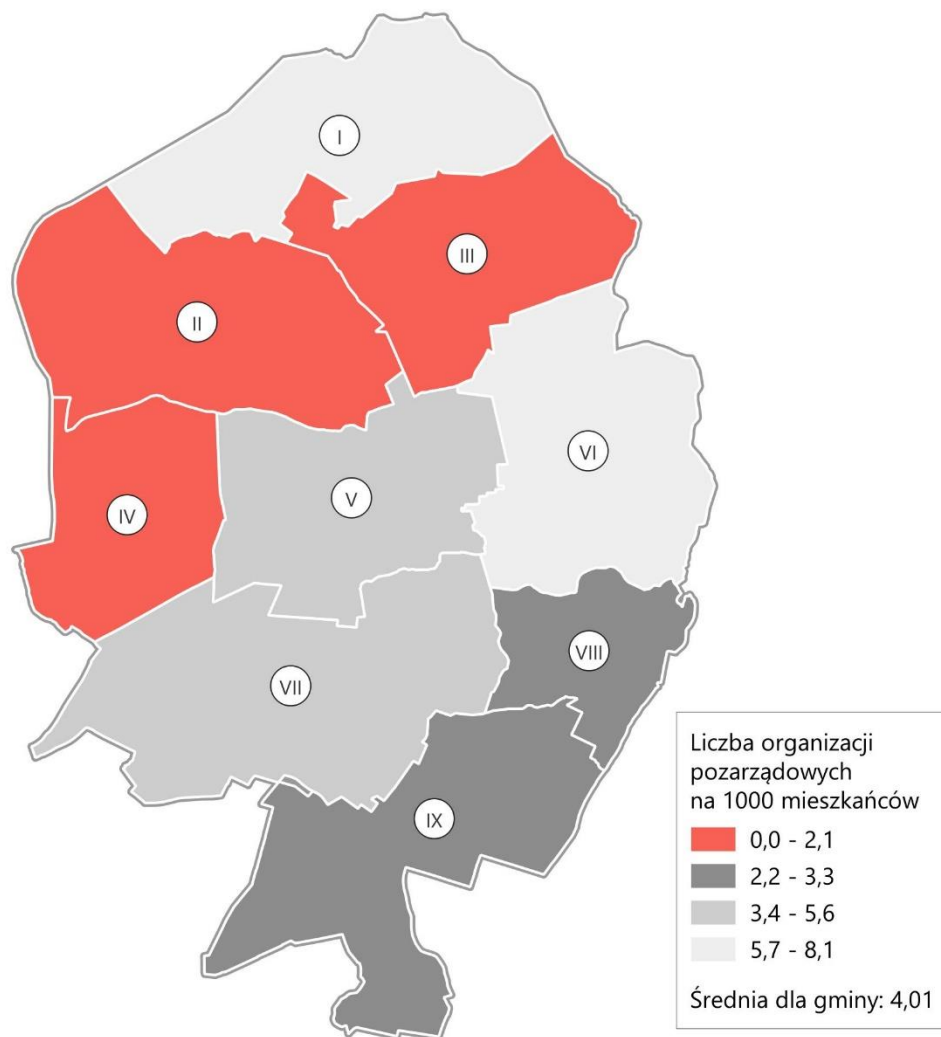
występuje w podobszarach IV (1,54 organizacje na 1000 mieszkańców), II (2,12) oraz III, na terenie którego nie ma żadnej organizacji pozarządowej.

Tabela 7 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
I	247	2	8,10
II	472	1	2,12
III	426	0	0,00
IV	628	1	1,59
V	515	2	3,88
VI	1033	7	6,78
VII	709	4	5,64
VIII	299	1	3,34
IX	659	2	3,03
GMINA	4988	20	4,01

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 5 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kwestię bezpieczeństwa mieszkańców, będącą istotnym elementem sfery społecznej, określa również zmienna, dotycząca liczby zdarzeń drogowych. Zgodnie z Zarządzeniem nr 31 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 października 2015 r., zdarzenie drogowe to *wypadek drogowy lub kolizja drogowa, zaistniała lub mająca początek na drodze publicznej, w strefie ruchu lub w strefie zamieszkania, w związku z ruchem przynajmniej jednego pojazdu.*

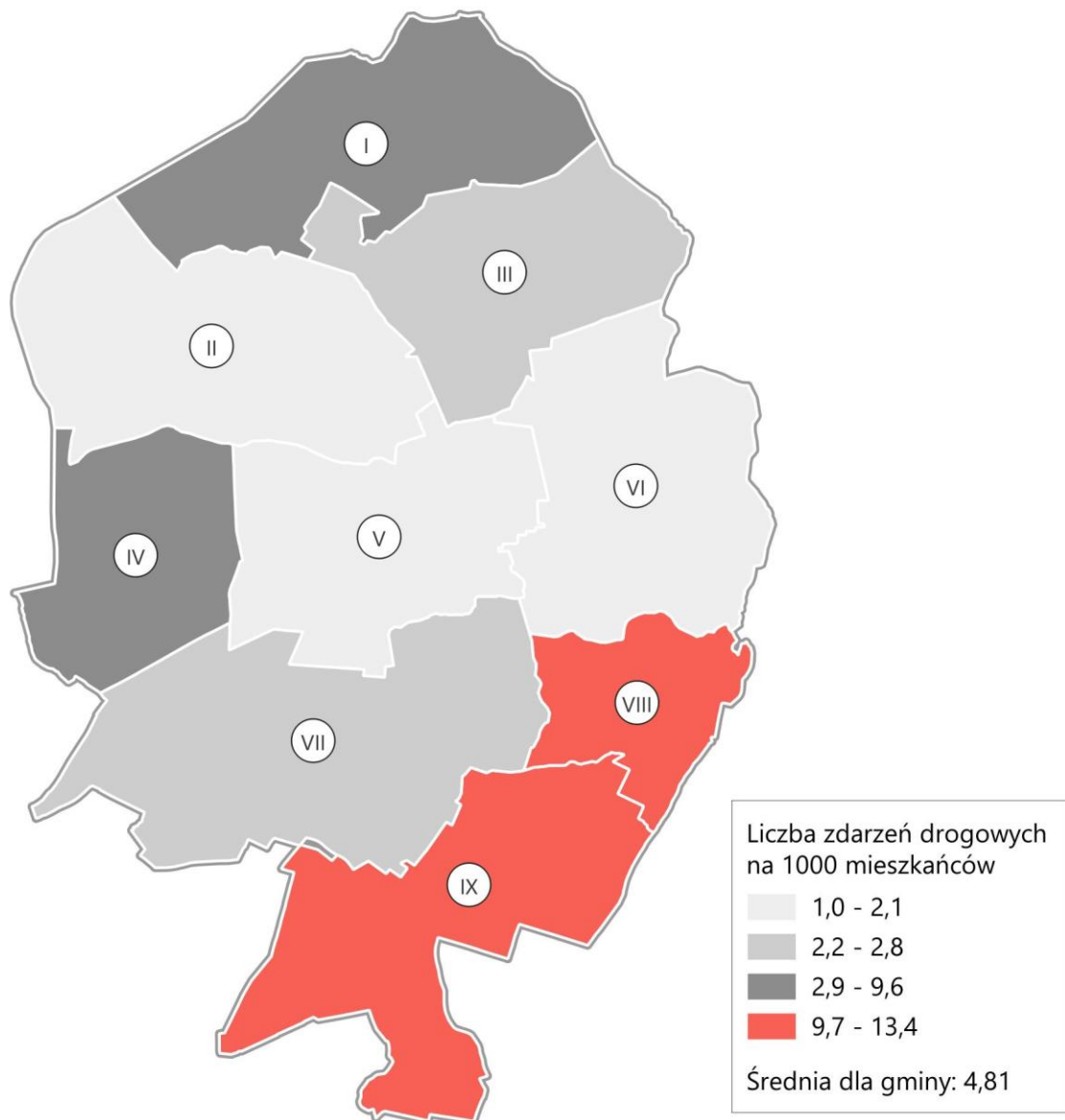
Na terenie gminy Ostrowite doszło do popełnienia łącznie 24 zdarzeń drogowych. W zestawieniu wskaźnikowym najmniej korzystna sytuacji dotyczy jednostek porównawczych VIII (13,38), IX (10,62), IV (9,55). W przypadku dwóch pierwszych wymienionych jednostek pewnym uzasadnieniem jest przecinająca ich obszar Droga Wojewódzka nr 263. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano w najmniej ludnym podobszarze I (1 zdarzenie drogowe, co daje 0,97 zdarzeń na 1000 mieszkańców).

Tabela 8 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców
I	247	1	4,05
II	472	1	2,12
III	426	1	2,35
IV	628	6	9,55
V	515	1	1,94
VI	1033	1	0,97
VII	709	2	2,82
VIII	299	4	13,38
IX	659	7	10,62
GMINA	4988	24	4,81

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 6 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Analizie poddano również wskaźnik, dotyczący liczby osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Dotyczy on bezpośrednio osób ze szczególnymi potrzebami, którzy – ze względu na potencjalne ryzyko wykluczenie społecznego, należą do najbardziej istotnych interesariuszy z perspektywy procesu rewitalizacji.

Łączna liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność w gminie Ostrowite wynosi 198. Z tego najwięcej, bo 47 osób, zamieszkuje najludniejszy VI podobszar. Jednak w przypadku zestawienia wskaźnikowego, największą liczbę osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców odnotowano

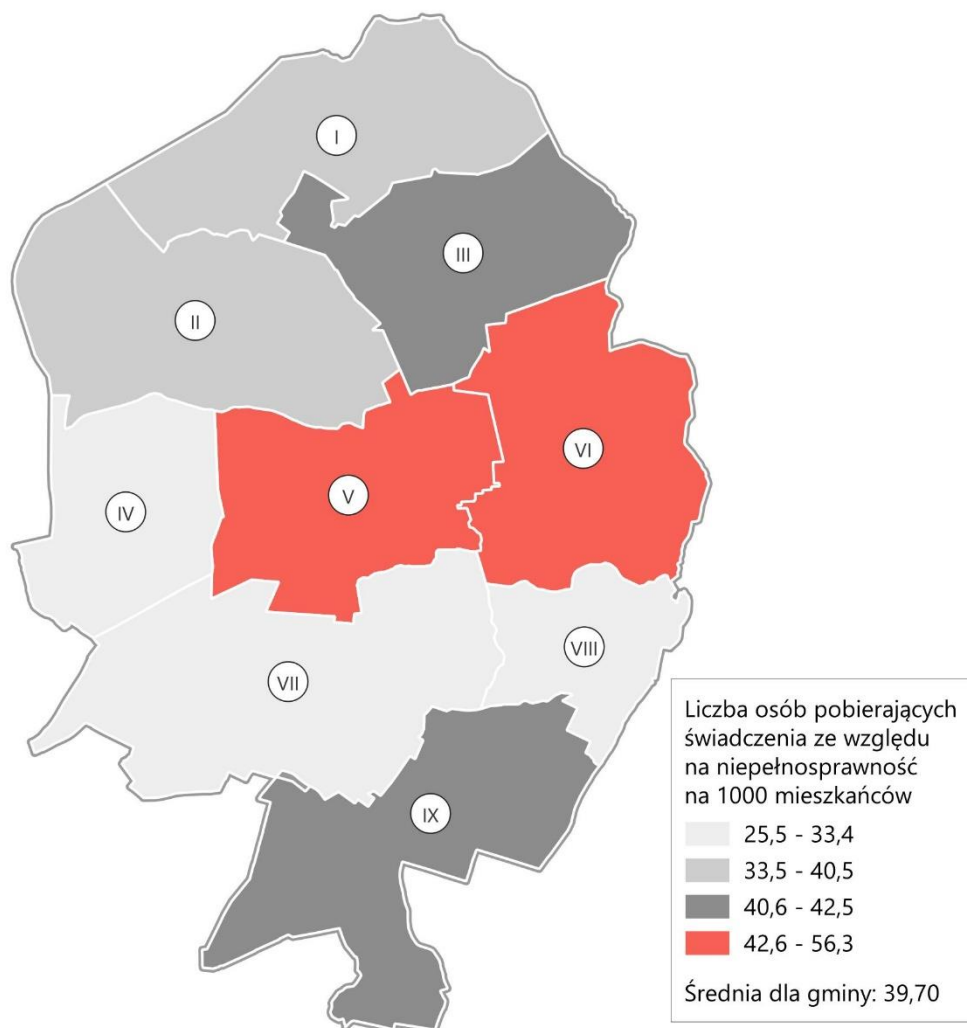
w jednostce V (56,31). Niekorzystna sytuacja występuje również w jednostkach III (42,25) oraz IX (42,29). Najniższy wskaźnik dotyczy podobszaru IV (25,48).

Tabela 9 Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców
I	247	10	40,49
II	472	18	38,14
III	426	18	42,25
IV	628	16	25,48
V	515	29	56,31
VI	1033	47	45,50
VII	709	22	31,03
VIII	299	10	33,44
IX	659	28	42,49
GMINA	4988	198	39,70

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7 Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

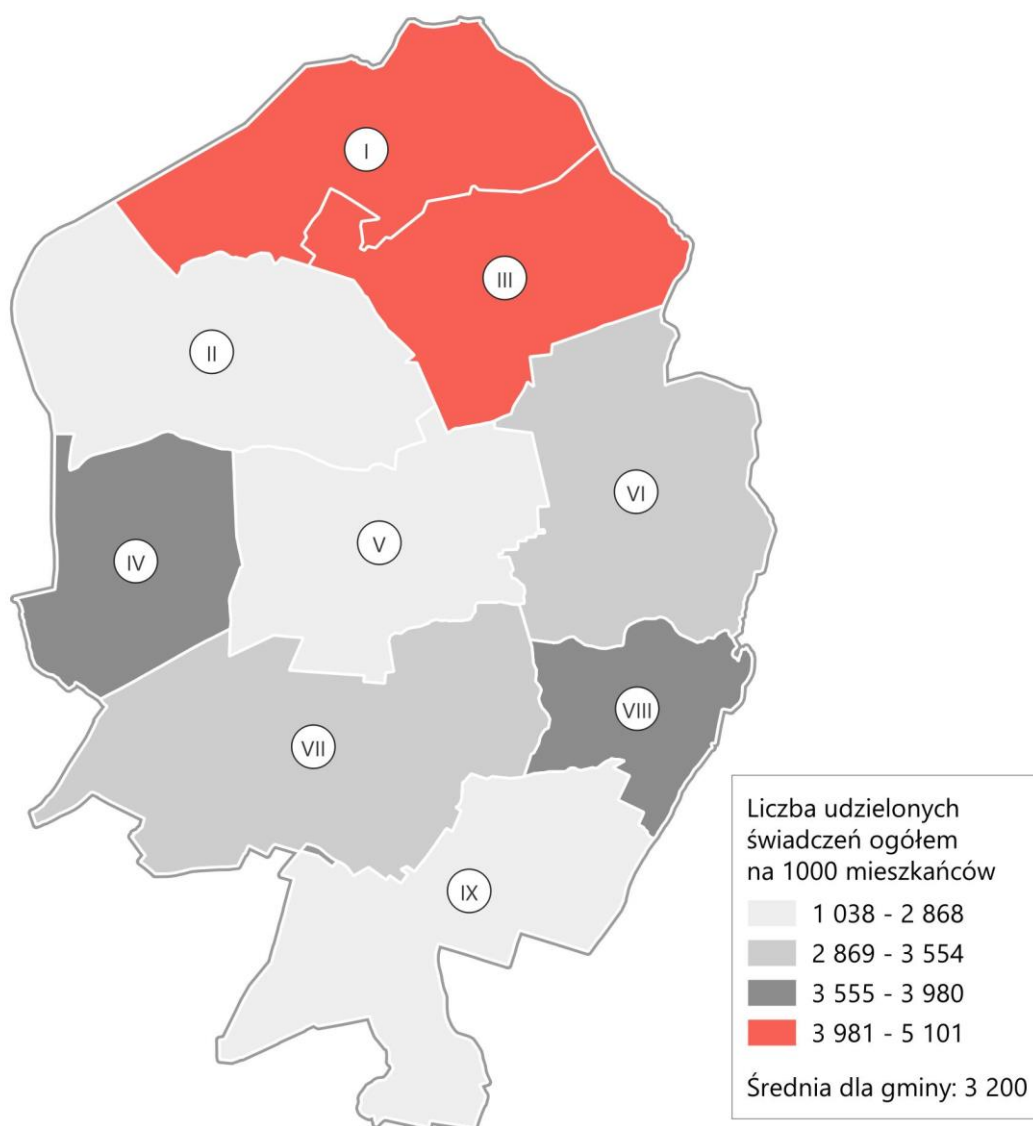
Wskaźnikiem, obrazującym skalę negatywnych zjawisk społeczno-ekonomicznych na terenie miasta, jest liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców. Dostarcza on bowiem wiedzy dotyczącej realnej pomocy, świadczonej interesariuszom i dzięki niej otrzymujemy obraz jednostek, w których zapotrzebowanie na wsparcie jest wysokie.

Wskaźnik udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców w całej gminie Ostrowite wynosi 3199,68. Sytuację kryzysową zaobserwowano w jednostce I (5101,21) oraz III (4107,98), gdzie wskaźnik udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców znacznie przewyższa średnią gminną. Niekorzystny rezultat analizy dotyczy ponadto jednostki IV (3789,81), VIII (3979,93) oraz IX (2867,98). Zdecydowanie najkorzystniejsza sytuacja występuje w podobszarze III, gdzie wskaźnik udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców wynosi 1038,14.

Tabela 10 Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń ogółem	Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców
I	247	1260	5101,21
II	472	490	1038,14
III	426	1750	4107,98
IV	628	2380	3789,81
V	515	1470	2854,37
VI	1033	3010	2913,84
VII	709	2520	3554,30
VIII	299	1190	3979,93
IX	659	1890	2867,98
GMINA	4988	15960	3199,68

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 8 Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Występowanie kryzysu w sferze społecznej stanowi podstawową determinantę prowadzenia działań rewitalizacyjnych w konkretnym obszarze. Zgodnie z ustawą kluczowymi interesariuszami działań są bowiem ci mieszkańcy gminy, którzy mierzą się z problemami społecznymi i trudną sytuacją życiową. Miernik dotyczący liczby klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców jest o tyle istotny, że obrazuje on trafnie sytuację społeczną w gminie.

Analiza danych wskazuje, że w pięciu z dziewięciu jednostkach porównawczych wskaźnik klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców jest wyższy od średniej gminnej (55,93). Niekorzystna sytuacja występuje na obszarze jednostki porównawczej I (89,07 klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – choć warto zaznaczyć, że mowa

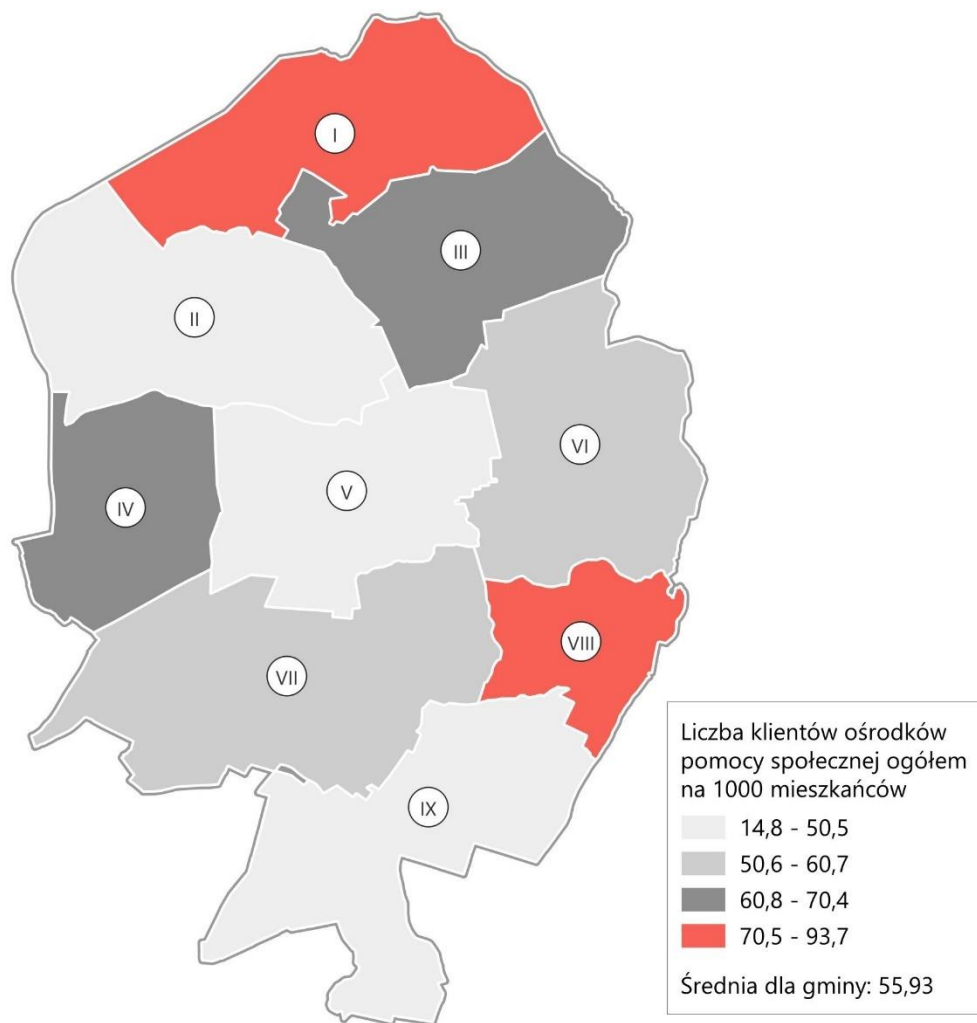
tu o najmniej ludnych ze wszystkich podobszarów), III (70,42), IV (63,69), VII (60,65) oraz VIII (93,65). Problem ten najmniej dotyka mieszkańców podobszaru II, złożonego z sołectw Kosewo i Naprusewo (14,83).

Tabela 11 Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 100 mieszkańców
I	247	22	89,07
II	472	7	14,83
III	426	30	70,42
IV	628	40	63,69
V	515	26	50,49
VI	1033	53	51,31
VII	709	43	60,65
VIII	299	28	93,65
IX	659	30	45,52
GMINA	4988	279	55,93

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 9 Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

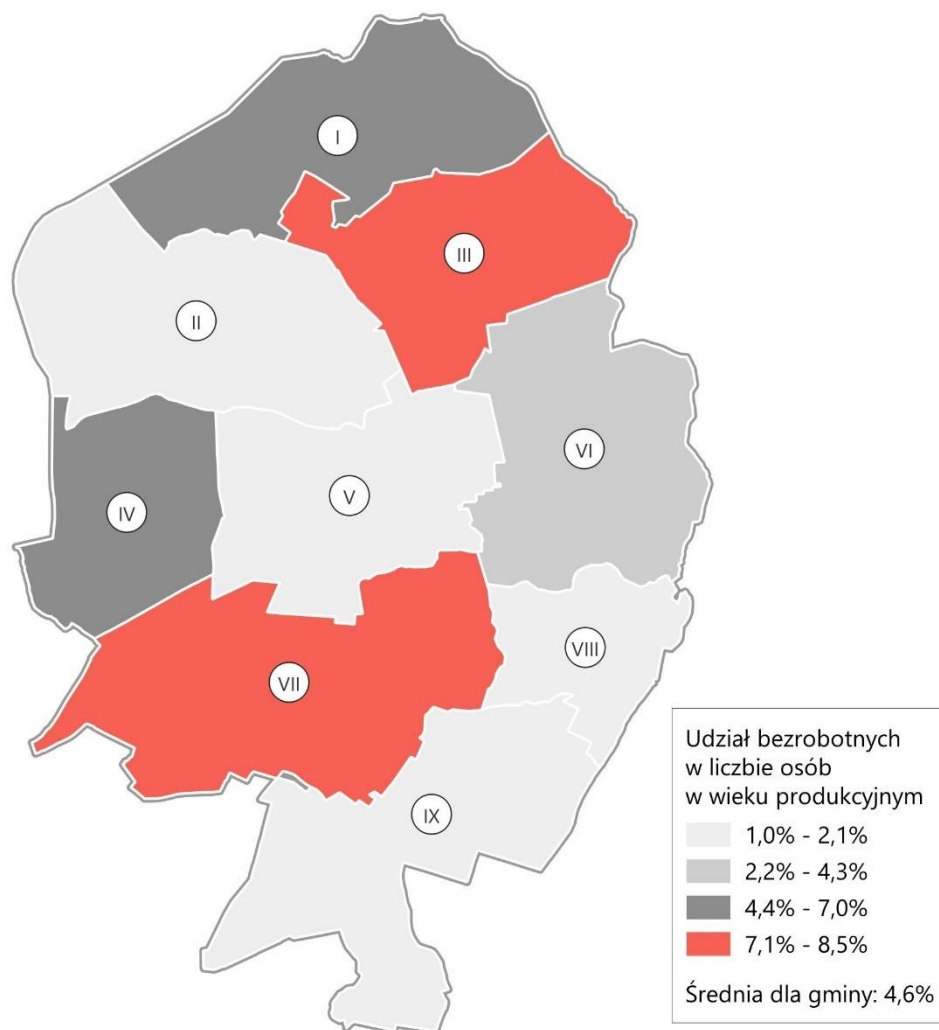
Analizowany wskaźnik stosowany jest do pomiaru natężenia bezrobocia w stosunku do sumy osób aktywnych zawodowo (czyli zarówno pracujących, jak i bezrobotnych). Jego skala ułatwia zobrazowanie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej na badanym obszarze. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Ostrowite wynosi 4,6%. Sytuację kryzysową odnotowano w podobszarach VII (8,5%), III (7,9%) oraz IV (7,0%). W pięciu z dziewięciu jednostek porównawczych analizowany wskaźnik jest niższy od średniej gminnej. Najbardziej korzystną sytuację zaobserwowano w podobszarze II, gdzie udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi 1,0%.

Tabela 12 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym
I	247	4,9%
II	472	1,0%
III	426	7,9%
IV	628	7,0%
V	515	2,0%
VI	1033	4,3%
VII	709	8,5%
VIII	299	2,1%
IX	659	2,1%
GMINA	4988	4,6%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

Zjawisko bezrobocia, zwłaszcza przy osiągnięciu wysokiego poziomu, jest zdecydowanie negatywnym zjawiskiem społecznym, wpływającym na sytuację materialną rodzin i niepożądane zachowania społeczne. Pod pojęciem bezrobotnego należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, a która jest osobą niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania Powiatowym Urzędzie Pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi włączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Sytuacja na rynku pracy w gminie Ostrowite jest zróżnicowana. W niektórych jednostkach porównawczych wskaźnik osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie niższy

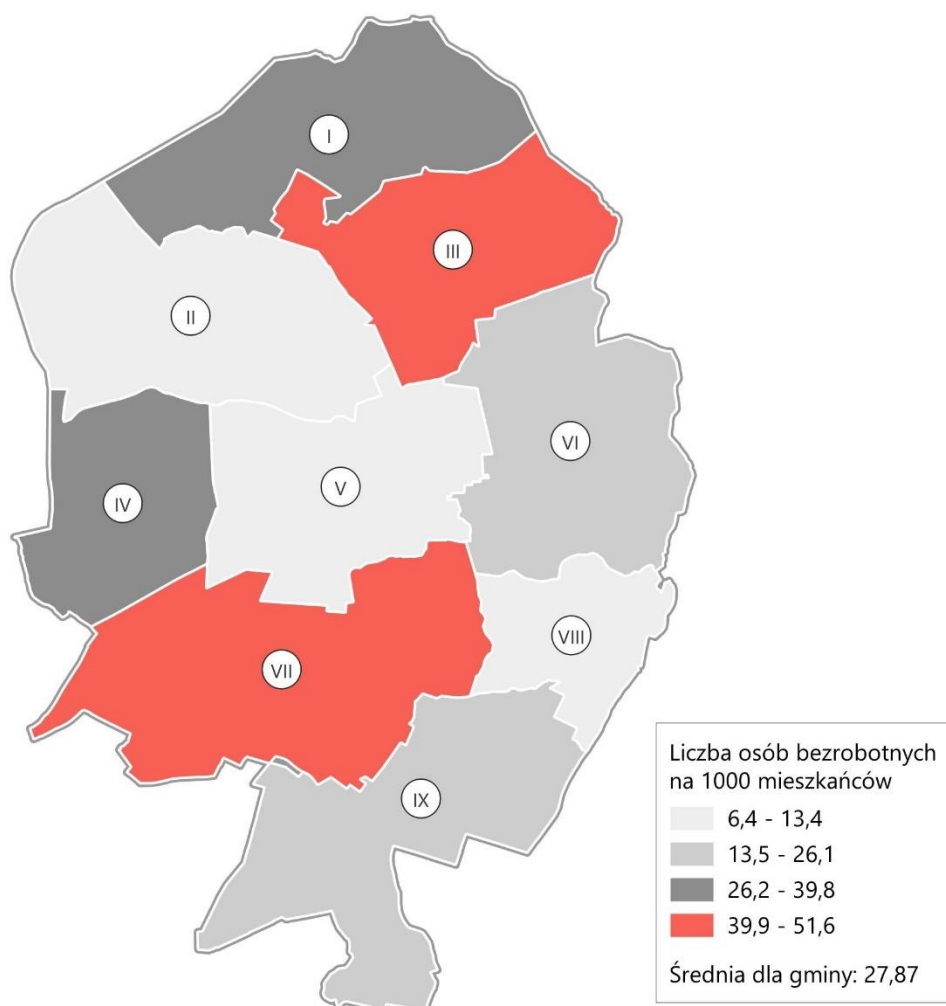
od średniej gminnej – jednostka II (6,36), jednostka V (11,65), jednostka VIII (13,38) i jednostka IX (13,66). Sytuację niekorzystną zaobserwowano w podobszarach III (51,64), IV (39,81) oraz VII (49,37), w którym zarejestrowano najwięcej osób, nieposiadających pracy (35).

Tabela 13 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców
I	247	8	32,39
II	472	3	6,36
III	426	22	51,64
IV	628	25	39,81
V	515	6	11,65
VI	1033	27	26,14
VII	709	35	49,37
VIII	299	4	13,38
IX	659	9	13,66
GMINA	4988	139	27,87%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Obciążenie demograficzne oznacza stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Jako ludność w wieku nieprodukcyjnym uznaje się w Polsce osoby w wieku przedprodukcyjnym (od 0 do 17 lat) oraz osoby w wieku poprodukcyjnym (więcej niż 60 lat dla kobiet oraz więcej niż 65 lat dla mężczyzn). Za wiek produkcyjny uznaje się zatem: w przypadku kobiet – wiek między 18 a 59 rokiem życia, a w przypadku mężczyzn między 18 a 64 rokiem. Wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego oznacza, że na każdą pracującą osobę przypada więcej osób niepracujących.

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy Ostrowite wynosi 64,2% i jest niższy w porównaniu do wyniku tego wskaźnika zarówno w powiecie słupeckim (70,7), województwie wielkopolskim (70,1) jak i całej Polsce (71,2).

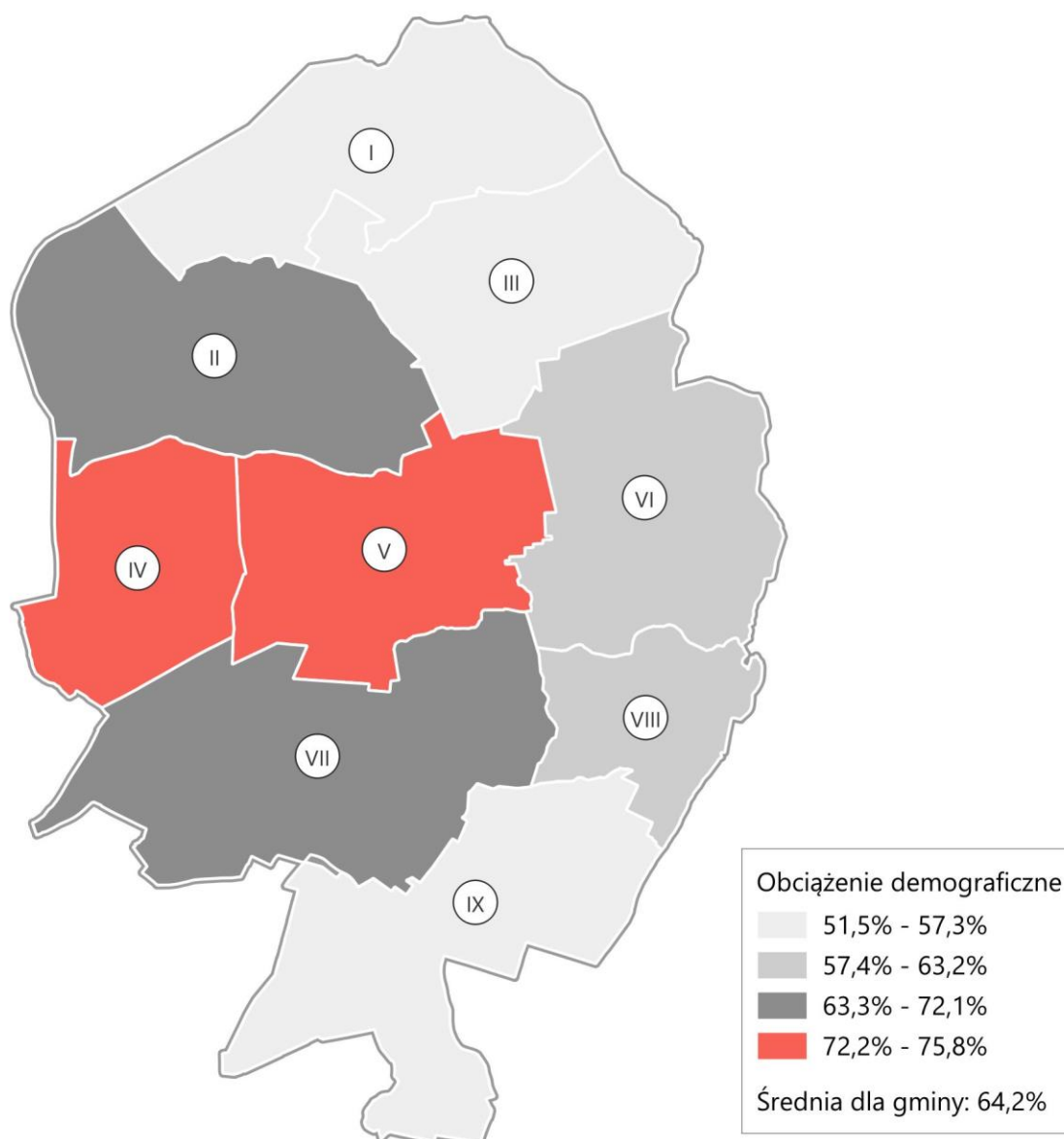
Sytuację kryzysową zaobserwowano w podobszarach o najwyższym współczynniku obciążenia demograficznego – jednostce porównawczej IV (74,9%), V (75,8%) oraz VII (72,1%). W pozostałych podobszarach wskaźnik obciążenia demograficznego jest niższy od średniej gminnej. Najkorzystniejsza sytuacja występuje w podobszarze I (51,5%).

Tabela 14 Obciążenie demograficzne

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Obciążenie demograficzne
I	84	163	51,5%
II	183	289	63,3%
III	147	279	52,7%
IV	269	359	74,9%
V	222	293	75,8%
VI	400	633	63,2%
VII	297	412	72,1%
VIII	109	190	57,4%
IX	240	419	57,3%
GMINA	1951	3037	64,2%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12 Obciążenie demograficzne

Źródło: opracowanie własne

5.2 Sfera gospodarcza

W ramach kolejnej sfery analizie poddano zmienne, związane ściśle z gospodarką. Dobór zmiennych, obejmujący wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców oraz różnicę pomiędzy nowo zarejestrowanymi podmiotami gospodarczymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców, pozwolił na identyfikację podobszarów pod kątem potencjału gospodarczego. Na terenie tych jednostek porównawczych, w których występuje szczególna koncentracja podmiotów gospodarczych sytuacja, można mówić o warunkach sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości – w przeciwieństwie do obszarów, cechujących się niską liczbą podmiotów.

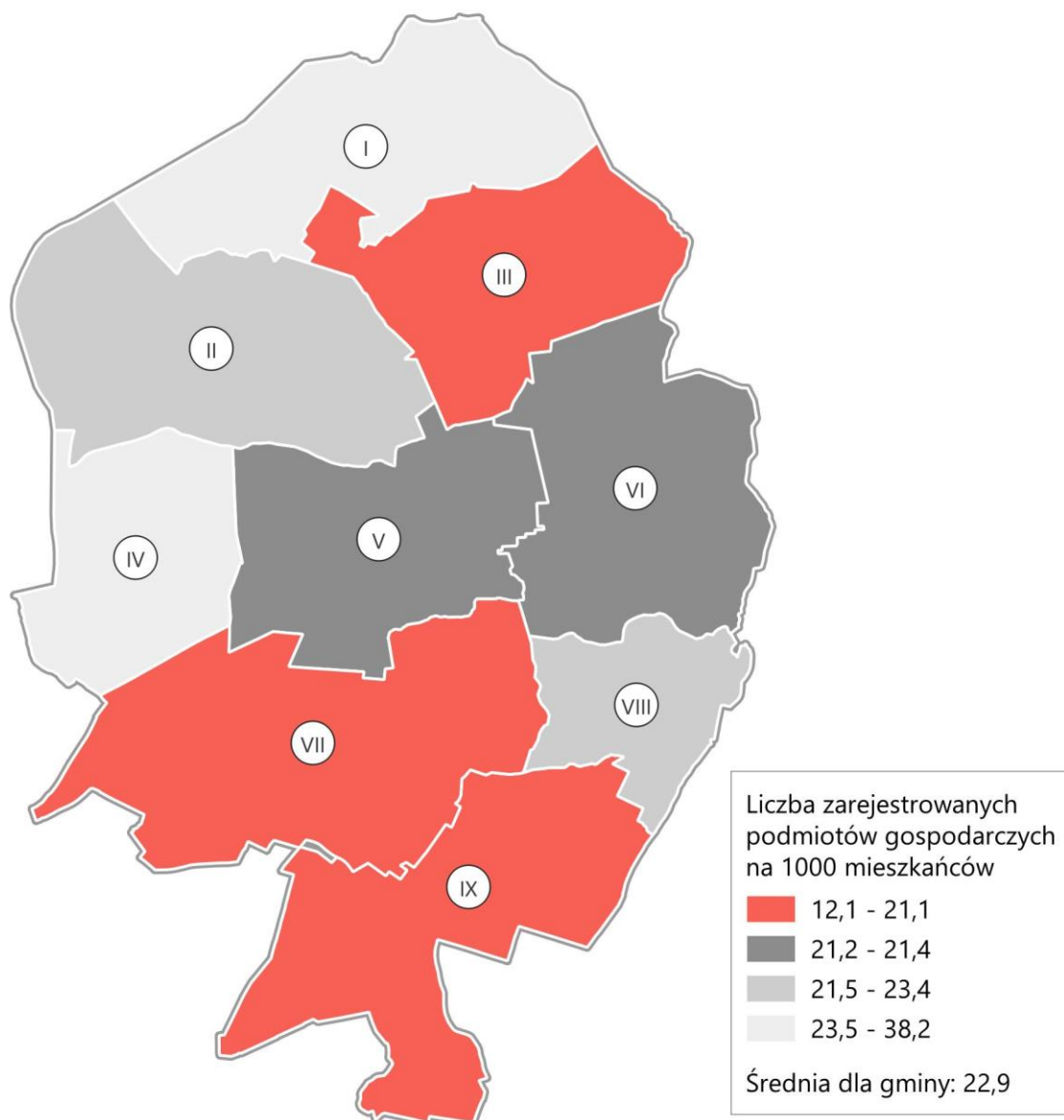
Łączna liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ostrowite wynosi 114, co daje wskaźnik 22,9 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Wyniki dotyczące konkretnych podobszarów wskazują za zróżnicowany poziom przedsiębiorczości na obszarze gminy. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych występuje w podobszarze IV (24 podmioty, wskaźnik 38,2 podmiotów na 1000 mieszkańców). Bardzo korzystną sytuację zdiagnozowano również w jednostce porównawczej I – mającej 8 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 247 mieszkańców (wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi tu 32,4). Kryzysowa sytuacja, wynikająca z niskiej liczby podmiotów gospodarczych, zidentyfikowana była na obszarze jednostki IX (12,1 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) oraz VII (19,7).

Tabela 15 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
I	247	8	32,4
II	472	11	23,3
III	426	9	21,1
IV	628	24	38,2
V	515	11	21,4
VI	1033	22	21,3
VII	709	14	19,7
VIII	299	7	23,4
IX	659	8	12,1
GMINA	4988	114	22,9

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Drugą zmienną obrazującą poziom aktywności gospodarczej w gminie jest różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi podmiotami gospodarczymi, a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców. W przypadku gminy Ostrowite badana różnica miała charakter ujemny – odnotowano 10 zarejestrowanych i 16 wyrejestrowanych podmiotów. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik gminy znalazł się na poziomie -1,2. Jedynie w podobszarze VI zaobserwowano dodatnią różnicę podmiotów (3 zarejestrowane na 2 wyrejestrowane), w pozostałych była ona równa lub ujemna. Najbardziej kryzysową sytuację w tym obszarze identyfikowano na terenie jednostki porównawczej VIII, w skład której wchodzi sołectwa Przeclaw i Izdebno. Wskaźnik zmiennej wynosi tu (-10,0). Niekorzystna

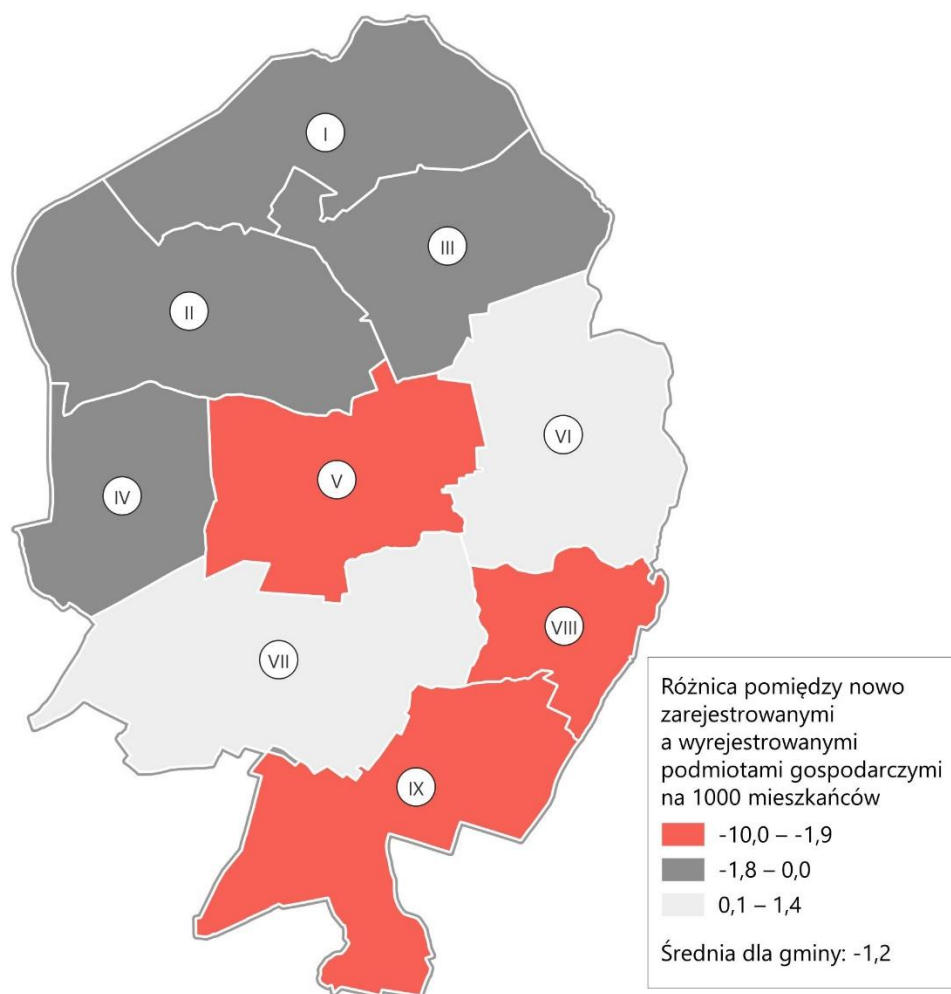
sytuacja dotyczy też podobszaru IX, w którym na 4 wyrejestrowane podmioty gospodarcze nie został zarejestrowany ani jeden nowy.

Tabela 16 Różnica pomiędzy zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych	Różnica pomiędzy zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców
I	247	0	0	0,0
II	472	1	1	0,0
III	426	0	0	0,0
IV	628	1	1	0,0
V	515	2	3	-1,9
VI	1033	3	2	1,0
VII	709	2	1	1,4
VIII	299	1	4	-10,0
IX	659	0	4	-6,1
GMINA	4988	10	16	-1,2

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 14 Różnica pomiędzy zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

5.3 Sfera środowiskowa

Analiza dotycząca strefy środowiskowej koncentruje się na zobrazowaniu faktycznego stanu środowiska naturalnego w gminie oraz na wyszczególnionych obszarach. Stan środowiska ma bowiem niebagatelny wpływ na życie i sposób funkcjonowania mieszkańców. Analizie poddano zatem udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym oraz występowanie w budynkach szkodliwego dla zdrowia azbestu. Zbadano ponadto udział gospodarstw domowych, ogrzewanych kotłami na paliwo stałe.

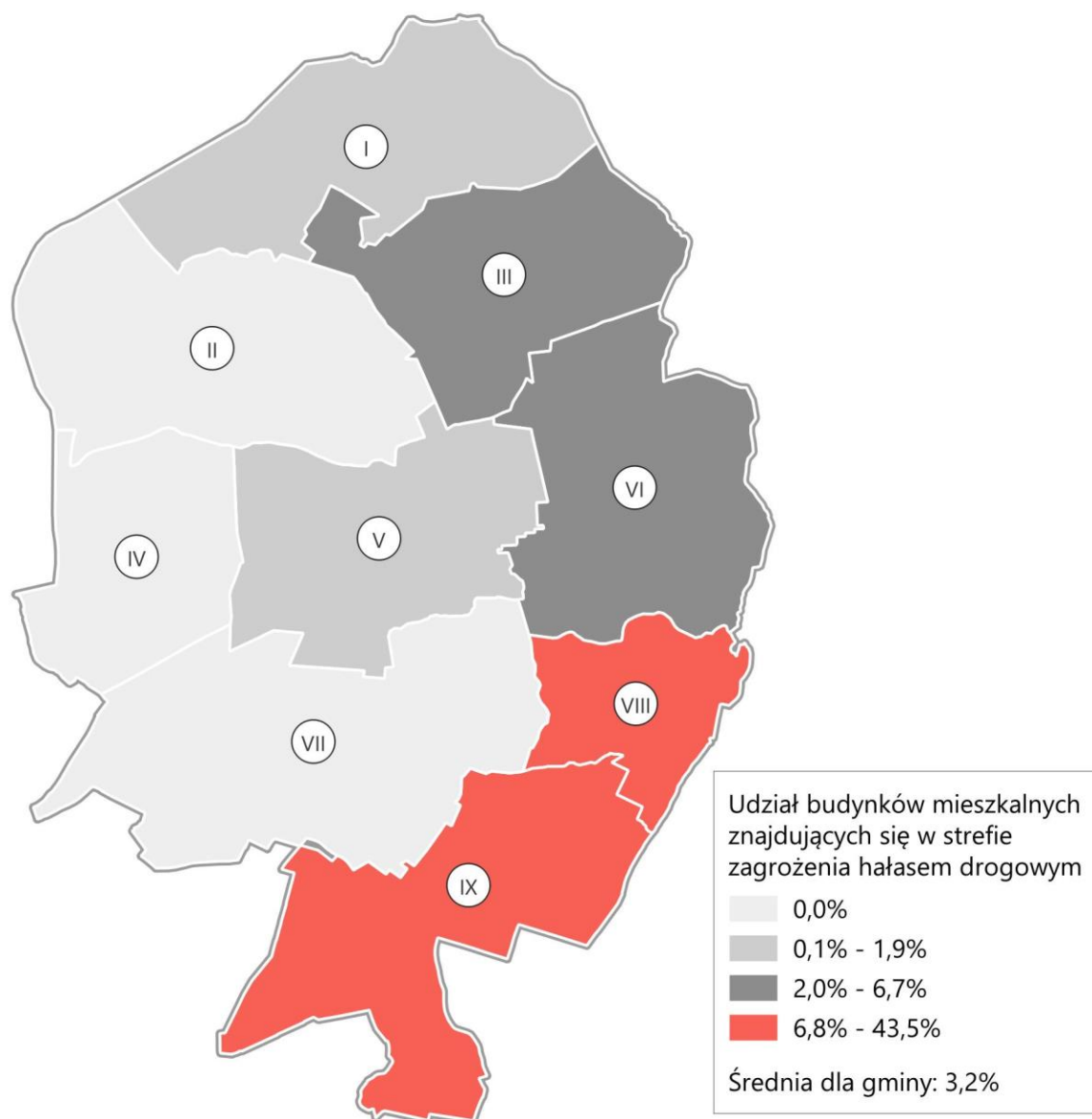
Zmienna określająca udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym obejmuje zarówno ocenę jakości życia mieszkańców, jak i oddziaływania czynników zewnętrznych na środowisko naturalne. Na terenie całej gminy Ostrowite znajduje się 88 budynków mieszkalnych, znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym. Daje to łącznie 3,2% wszystkich budynków, co jest bardzo korzystnym wynikiem – wpływ na taki stan rzeczy ma z pewnością brak występowania kolei i niewielka liczba dróg na obszarze gminy. Niekorzystna sytuacja dotyczy jednostek porównawczych VIII (aż 40 na 92 budynki mieszkalne) i IX (20 na 205 budynków mieszkalnych), przez których obszar wiedzie Droga Krajowa numer 263. W trzech ze wszystkich dziewięciu podobszarów problem zagrożenia hałasem drogowym w ogóle nie występuje. Mowa o jednostkach II, IV oraz VII.

Tabela 17 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym

Nazwa podobszaru	Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym
I	412	8	1,9%
II	857	0	0,0%
III	104	7	6,7%
IV	409	0	0,0%
V	187	1	0,5%
VI	273	12	4,4%
VII	169	0	0,0%
VIII	92	40	43,5%
IX	205	20	9,8%
GMINA	2708	88	3,2%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 15 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym

Źródło: opracowanie własne

Problem występowania materiałów zawierających azbest stanowi jeden z większych problemów w sferze środowiskowej. Wynika on z popularności azbestu, jako jednego z najtańszych surowców używanych do produkcji materiałów budowlanych, stosowanych masowo w drugiej połowie dwudziestego wieku. Wtedy, kiedy świadomość o jego szkodliwości dla zdrowia ludzkiego była jeszcze niewielka. W Polsce ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, uchwalono ostatecznie 19 czerwca 1997 roku. Wydano również rozporządzenie dotyczące bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych, które obowiązuje od 14 sierpnia 1998 roku. Jednakże na terenie całej Polski wciąż występuje sporo

obiektów, zawierających materiały azbestowe – co może mieć wyjątkowo niekorzystny wpływ na zdrowie mieszkańców.

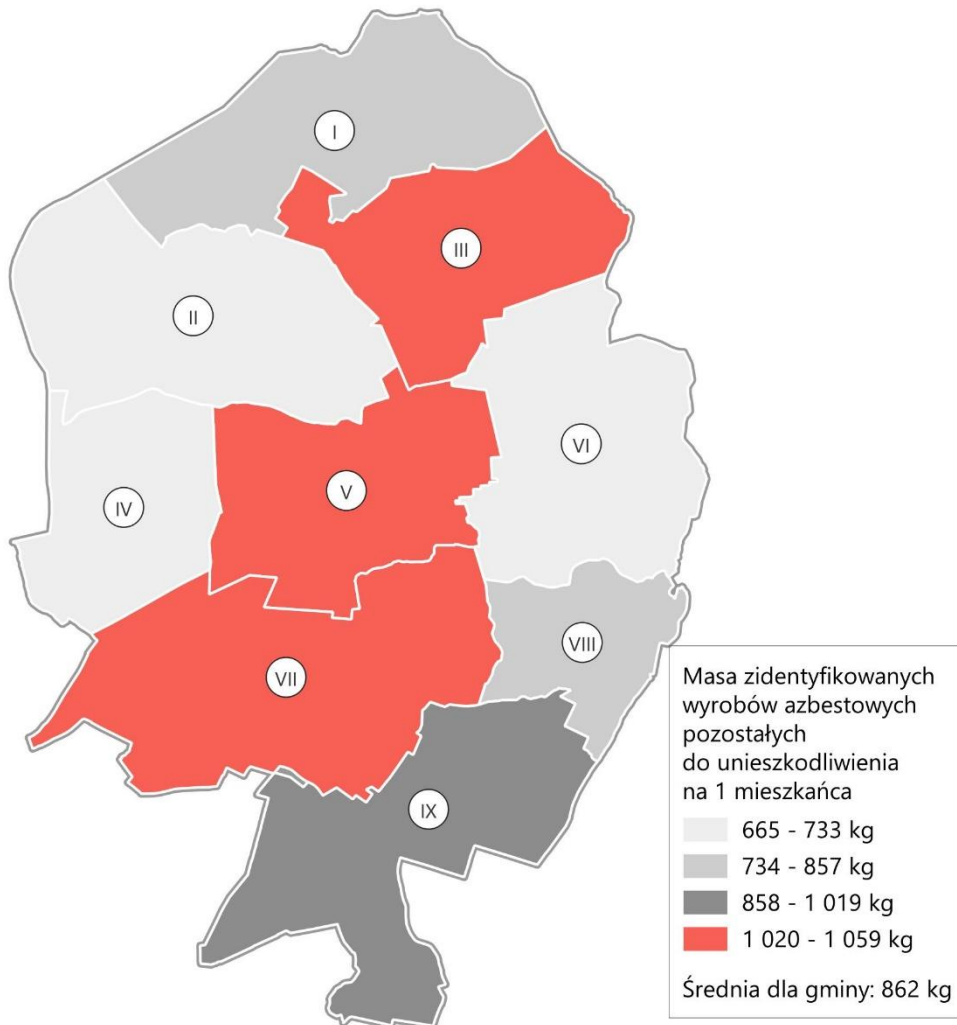
Wskaźnik masy wszystkich zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na jednego mieszkańca na terenie gminy Ostrowite wynosi 862,2. W podziale na jednostki porównawcze najgorszą sytuację zdiagnozowano w podobszarze III (1019,9), V (1059,0) oraz VII (1020,3) – wynik wskaźnikowy wyraźnie przewyższa tam średnią gminną. Tymczasem najkorzystniejsza sytuacja w analizowanej zmiennej dotyczy podobszaru IV (664,6).

Tabela 18 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca
I	247	786,0
II	472	713,2
III	426	1 019,9
IV	628	664,6
V	515	1 059,0
VI	1033	732,9
VII	709	1 020,3
VIII	299	856,7
IX	659	965,2
GMINA	4988	862,2

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 16 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne

Kotły na paliwa stałe stosowane w indywidualnych gospodarstwach domowych stanowią jedno ze źródeł zanieczyszczeń powietrza. Poddano więc analizie udział tych gospodarstw, których źródło ogrzewania ma negatywny wpływ na jakość powietrza, a więc środowisko. Na terenie gminy Ostrowite 39,1% ze wszystkich gospodarstw domowych ogrzewanych jest kotłami na paliwo stałe. Co istotne – jedynie w trzech jednostkach porównawczych odnotowano średnią niższą od gminnej – mowa o rozlokowanych wzdłuż zachodnio-północnej granicy gminy jednostkach I (15,6%), II (16,5%) oraz IV (30,6%). Te trzy podobszary mocno zaniżają średnią gminy, ponieważ pozostałe sześć charakteryzuje znaczący udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. Sytuację kryzysową zidentyfikowano w jednostce porównawczej IX (71,9%), V (68,3%), VII (65,4%) oraz VIII (60,4%).

Po przeanalizowaniu zmiennych dotyczących sfery środowiskowej można dostrzec, że znacznie korzystniejsze wskaźniki obejmują konsekwentnie zachodnio-północną część gminy. Mniej

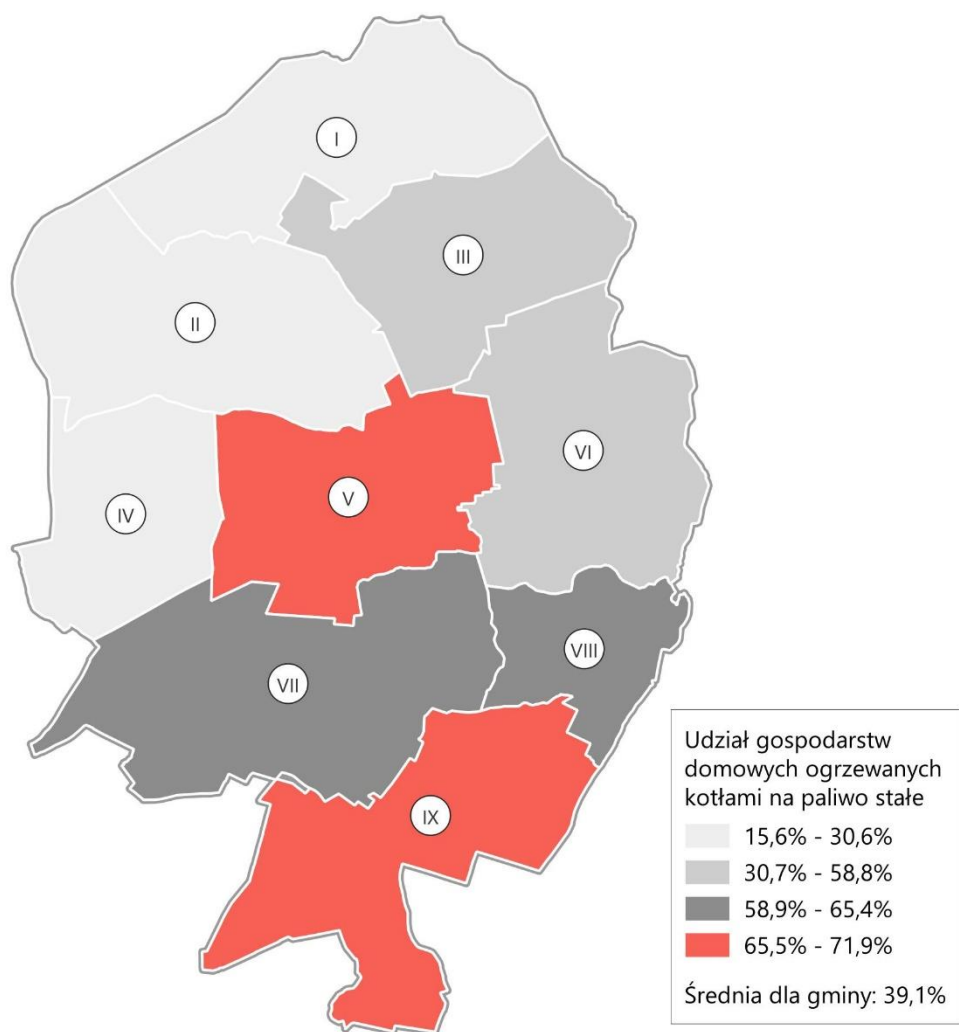
korzystna sytuacja dotyczy południowych, środkowych oraz wschodnich obszarów gminy. Jest to teren nieco bardziej zaludniony, pokrywa go również większa ilość dróg.

Tabela 19 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

Nazwa podobszaru	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła	Ilość punktów w ewidencji źródeł ciepła ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe
I	454	71	15,6%
II	769	127	16,5%
III	165	96	58,2%
IV	484	148	30,6%
V	186	127	68,3%
VI	403	237	58,8%
VII	231	151	65,4%
VIII	111	67	60,4%
IX	221	159	71,9%
GMINA	3024	1183	39,1%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 17 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe

Źródło: opracowanie własne

5.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej ma pozwolić na określenie stanu przestrzeni publicznej, ograniczeń przestrzennych oraz barier w zagospodarowaniu terenu. Takie aspekty, jak dostęp do punktów usług publicznych, terenów rekreacyjnych, czy też komunikacji publicznej mają niebagatelny wpływ na poziom życia mieszkańców i dlatego zostały poddane niniejszej analizie. Dostarczy ona odpowiedź na pytanie, jak wygląda komfort życia mieszkańców w poszczególnych podobszarach.

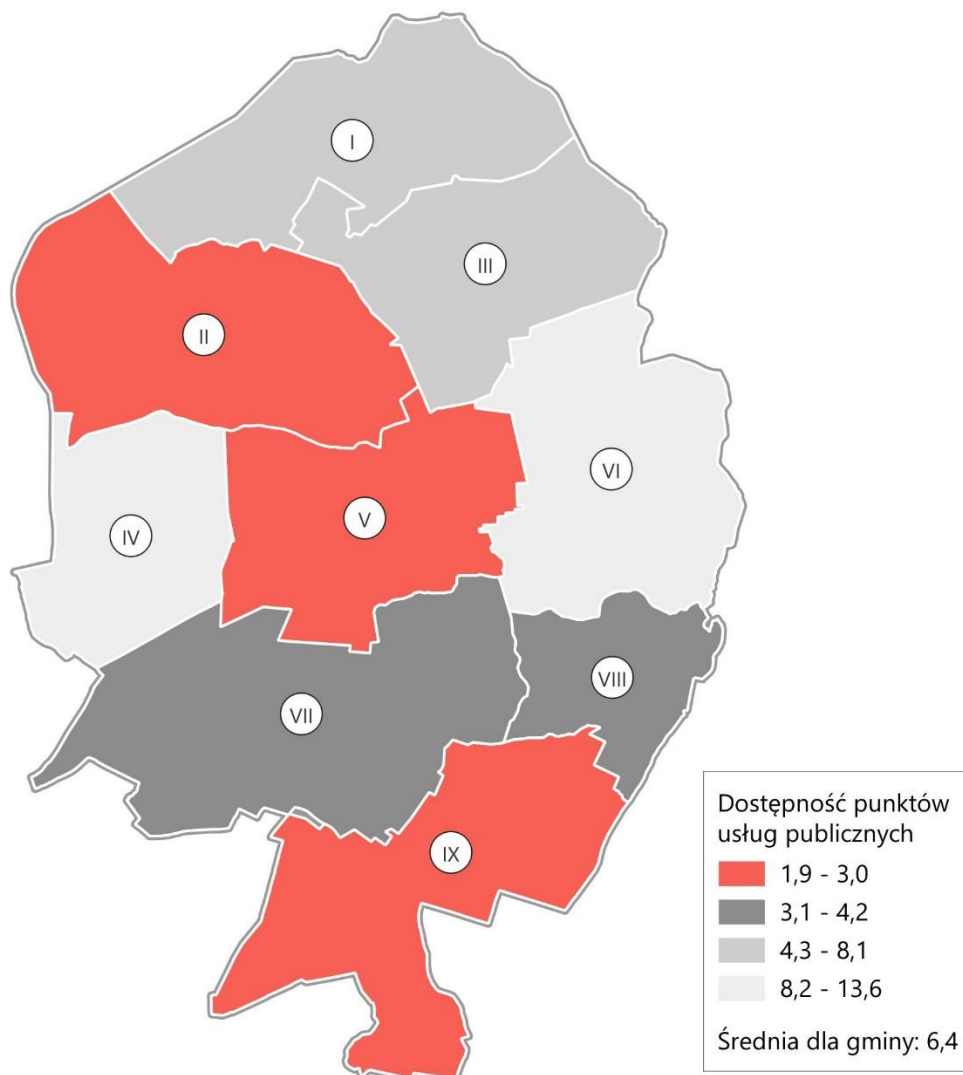
Wpływ na opisywany komfort funkcjonowania ma z pewnością dostępność punktów usług publicznych. Należą do nich takie placówki, jak instytucje kultury, świetlice, domy kultury, biblioteki, ale i te, związane z usługami administracyjnymi i zdrowotnymi. Wskaźnik dostępności punktów usług publicznych wynika ze stosunku liczby tych instytucji do liczby mieszkańców na badanym obszarze.

Na terenie gminy Ostrowite znajduje się 36 punktów usług publicznych – w tym najwięcej w VI, najbardziej ludnym podobszarze (14 punktów usług publicznych). Poza tym podobszarem wyższą dostępność od średniej gminnej (wskaźnik dostępności: 6,4) odnotowano jedynie w jednostce porównawczej I (8,1) oraz IV (9,6). Niekorzystną sytuację można zaobserwować w podobszarach II (2,1), III (4,7), VII (4,2), VIII (3,3), IX (3,0), natomiast najniższa dostępność punktów usług publicznych dotyczy podobszaru V, obejmującego sołectwa Sienno, Tomaszewo I Gostuń. Na tym, zamieszkałym przez 515 osób terenie znajduje się jedynie 1 punkt usług publicznych.

Tabela 20 Dostępność punktów usług publicznych

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Punkty usług publicznych	Dostępność punktów usług publicznych
I	247	4	8,1
II	472	1	2,1
III	426	2	4,7
IV	628	8	9,6
V	515	1	1,9
VI	1033	14	13,6
VII	709	3	4,2
VIII	299	1	3,3
IX	659	2	3,0
GMINA	4988	36	6,4

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 18 Dostępność punktów usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Dostępność terenów rekreacyjnych to kolejna zmienna, obrazująca komfort życia mieszkańców badanego obszaru. Termin 'tereny rekreacyjne' obejmuje zarówno place sportowe, rekreacyjne i zabaw, jak i pozostałe miejsca przeznaczone do spędzania czasu wolnego na łonie natury. Badany wskaźnik wyraża się liczbą terenów rekreacyjnych, które przypadają na 1000 mieszkańców.

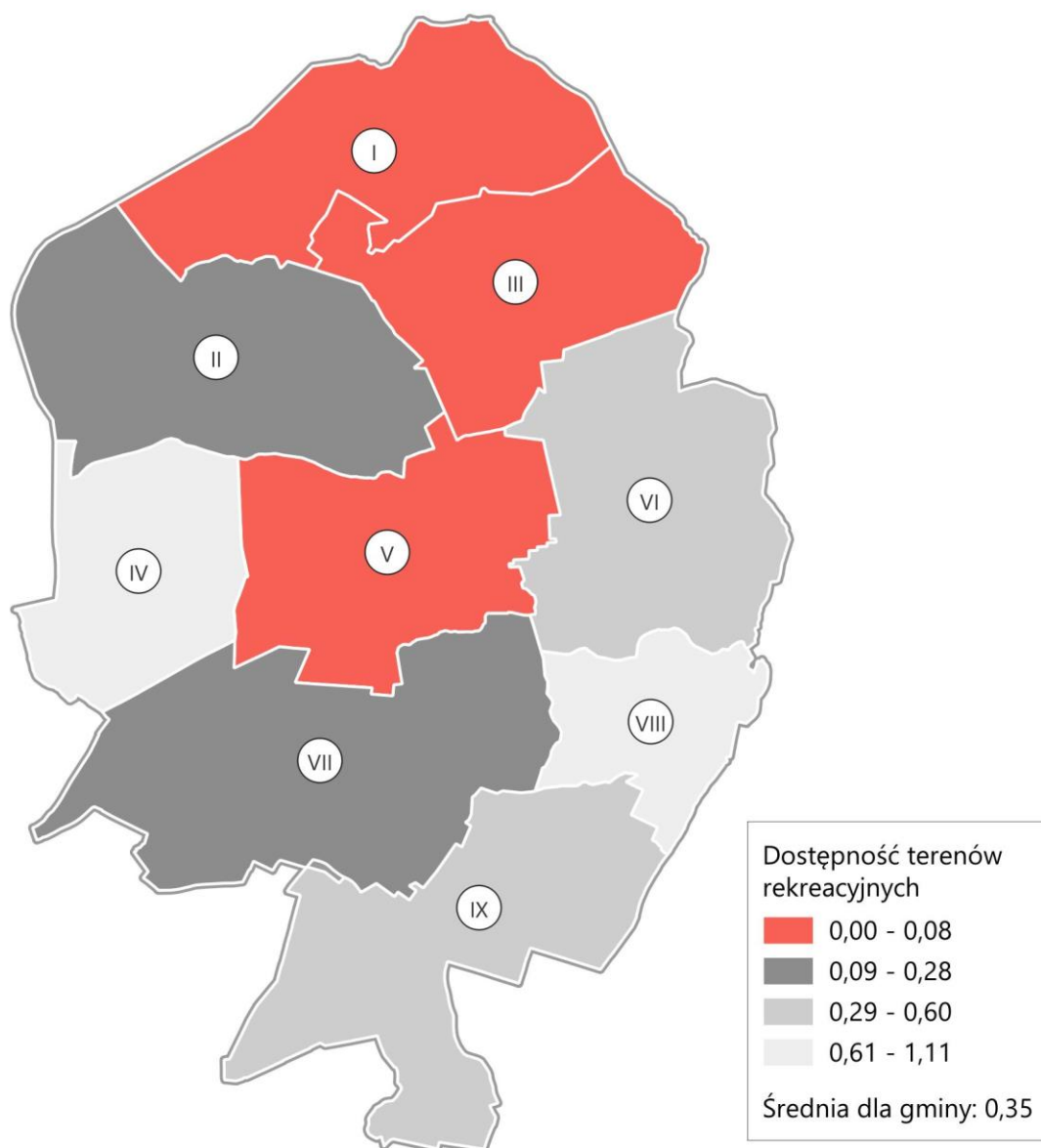
11 terenów rekreacyjnych w gminie Ostrowite jest rozłożone dość równomiernie po poszczególnych jednostkach porównawczych. Najwięcej z nich znajduje się w podobszarze IV (3), tymczasem w trzech innych jednostkach porównawczych mieszkańcy nie mają dostępu do terenu rekreacyjnego – mowa o jednostce I, III i V. W ujęciu wskaźnikowym najkorzystniejsza sytuacja występuje we wspomnianym podobszarze IV (1,11) oraz VIII (1,10).

Tabela 21 Liczba terenów rekreacyjnych

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Liczba terenów rekreacyjnych	Liczba terenów rekreacyjnych na 1000 mieszkańców
I	247	0	0,08
II	472	1	0,28
III	426	0	0,00
IV	628	3	1,11
V	515	0	0,00
VI	1033	1	0,32
VII	709	2	0,24
VIII	299	2	1,10
IX	659	2	0,60
GMINA	4988	11	0,35

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19 Liczba terenów rekreacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Dostępność komunikacyjna jest niezwykle ważnym aspektem, mającym wpływ na komfort życia mieszkańców szczególnie w gminach wiejskich i tych o niezbyt gęstej sieci dróg – a takie aspekty cechują właśnie gminę Ostrowite. Dostępność komunikacyjna wpływa na mobilność szczególnie dzieci, młodzieży oraz seniorów – jej niski poziom generuje wykluczenie transportowe mieszkańców.

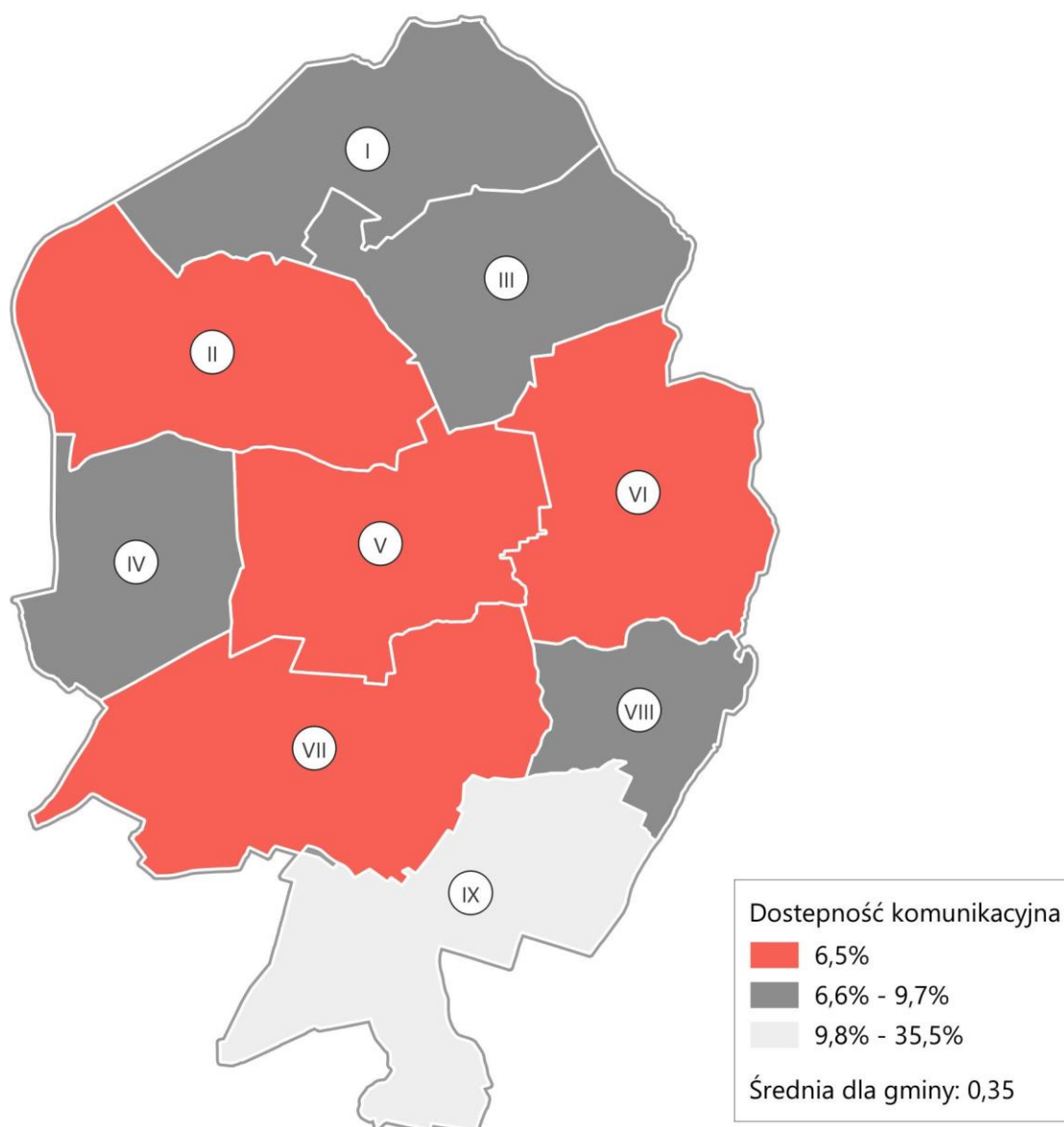
W przypadku gminy Ostrowite największą dostępnością komunikacyjną cieszą się mieszkańcy podobszaru IX, zestawionego z sołectw Szyszłowo, Stara Olszyna i Grabina. Teren tej jednostki porównawczej przecina Droga Wojewódzka nr 263, co z pewnością wpływa na wyższy wskaźnik dostępności komunikacyjnej (aż 11 na 31 wszystkich przystanków w gminie). Po dwa przystanki komunikacji publicznej znajdują się na terenie czterech jednostek porównawczych – II, V, VI, VII co stanowi najgorszy wynik spośród wszystkich podobszarów. Sytuacja kryzysowa najmocniej dotyczy podobszarów VI i VII, które – pomimo niskiej liczby przystanków komunikacji publicznej – są jednocześnie najliczniej zamieszkałymi jednostkami.

Tabela 22 Dostępność komunikacyjna

Nazwa podobszaru	Liczba przystanków komunikacji publicznej	Dostępność komunikacyjna
I	3	9,7%
II	2	6,5%
III	3	9,7%
IV	3	9,7%
V	2	6,5%
VI	2	6,5%
VII	2	6,5%
VIII	3	9,7%
IX	11	35,5%
GMINA	31	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 20 Dostępność komunikacyjna

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnią biologicznie czynną określamy przestrzeń niezabudowaną, pokrytą roślinnością. Wysoki udział tych terenów odgrywa ważną rolę zarówno w kwestii jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności gminy pod względem osiedleńczym i rekreacyjno-wypoczynkowym, ma ponadto korzystny wpływ na stan środowiska naturalnego i jakość powietrza w gminie.

Udział powierzchni biologicznej czynnej na terenie gminy Ostrowite wynosi 95,7%. Wskaźnik odnotowany w aż sześciu z dziewięciu podobszarów jest wyższy od wskaźnika gminnego. Oznacza to, że na terenie trzech podobszarów zidentyfikowana została sytuacja kryzysowa, dotycząca tej zmiennej. Dotyczy ona jednostki porównawczej II (93,4%), IV (92,8%) oraz VI (95,3%).

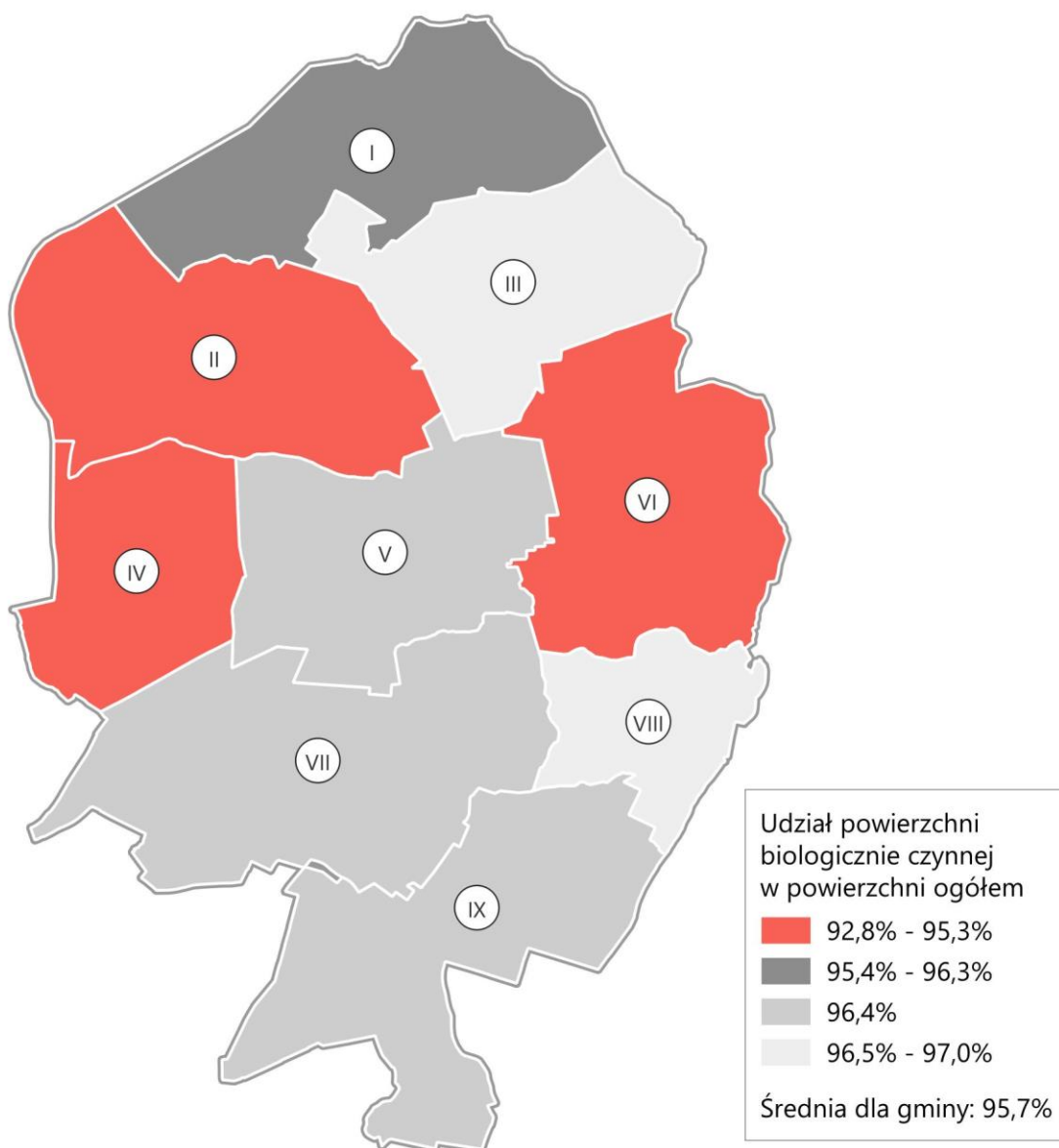
DIAGNOZA DELIMITACYJNA

Tabela 23 Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem

Nazwa podobszaru	Liczba mieszkańców	Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem
I	247	96,3%
II	472	93,4%
III	426	97,0%
IV	628	92,8%
V	515	96,4%
VI	1033	95,3%
VII	709	96,4%
VIII	299	97,0%
IX	659	96,4%
GMINA	4988	95,7%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 21 Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem

Źródło: opracowanie własne

5.5 Sfera techniczna

Ostatnia analizowana sfera obrazuje stan kondycji obszaru gminy Ostrowite i dotyczy kwestii technicznych: potrzeb w zakresie termomodernizacji, jak i poprawy dostępności obiektów, czy potrzeb wynikających z obecności zabytków. Wymienione kwestie wpływają na wizerunek i postrzeganie obszaru nie tylko przez mieszkańców, ale i przejezdnych.

Ostatnia z analizowanych sfer, obrazujących stan obszaru gminy Ostrowite i poszczególnych jej podobszarów, obejmuje kwestie techniczne. Mowa tu o liczbie zabytków i pomników przyrody (ich występowanie, mające korzystny wpływ na życie i rozwój obszarów determinuje jednak ich opiekę oraz pielęgnację), potrzebach związanych z termomodernizacją oraz poprawą dostępności obiektów. Mowa zatem o aspektach mających zarówno wpływ na funkcjonowanie mieszkańców, jak i wizerunek oraz postrzeganie konkretnego obszaru.

Pierwszy analizowany wskaźnik określa zagęszczenie obiektów zabytkowych na km² w gminie oraz wyodrębnionych podobszarach. Co istotne, obecność obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz pomników przyrody jest istotnym elementem oceny sfery technicznej gminy. Zagęszczenie takich obiektów wiąże się z obowiązkiem ponoszenia nakładów finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie i konserwację.

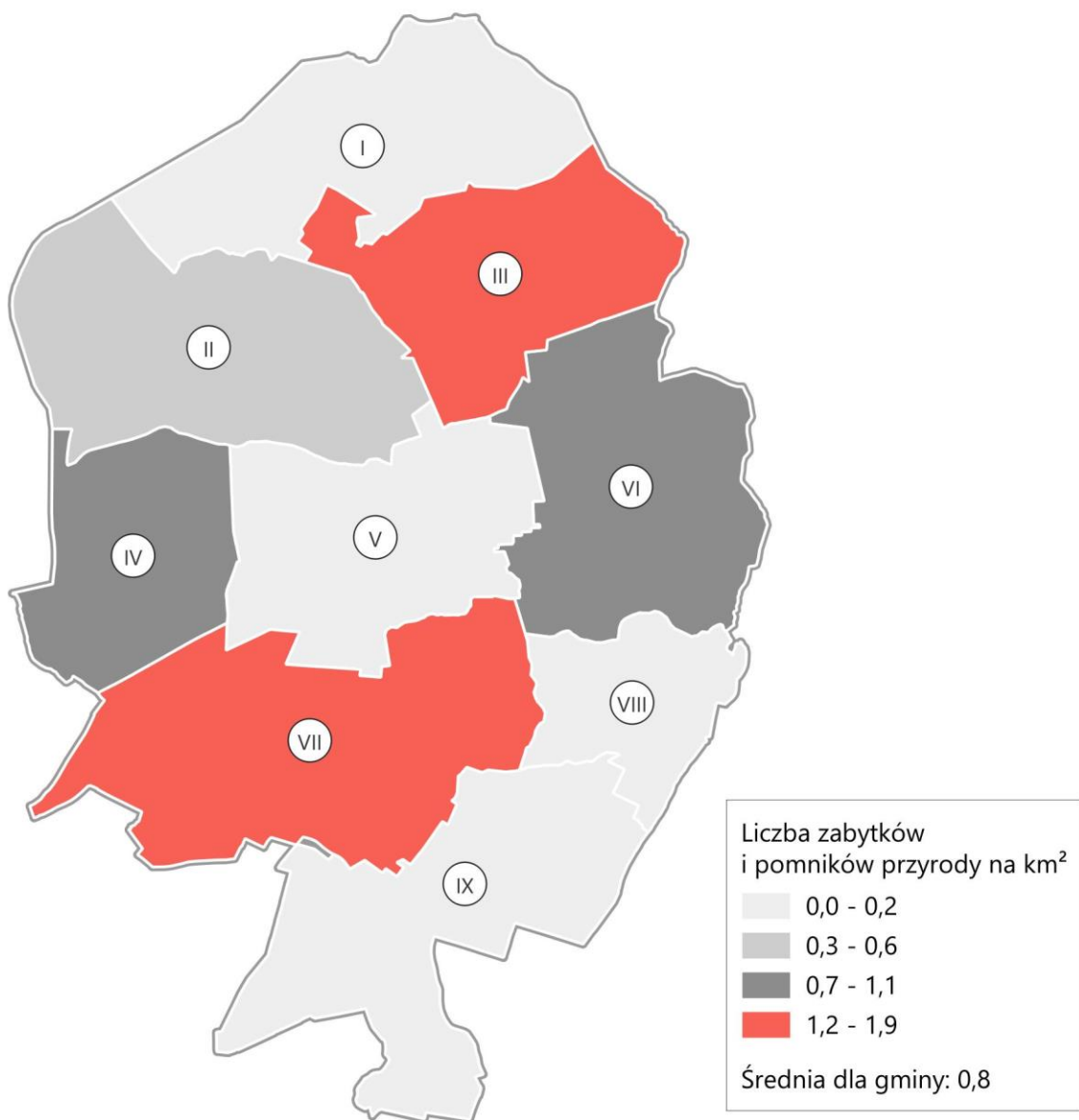
Na terenie gminy Ostrowite znajduje się łącznie 75 zabytków oraz 3 pomniki przyrody (dwa w podobszarze II, oraz jeden w podobszarze IV). W przeliczeniu liczby zabytków na kilometr kwadratowy ich największe zagęszczenie zaobserwowano w podobszarach III (1,9) oraz VII (1,4). Oznacza to, że w tych jednostkach porównawczych zachodzi konieczność ponoszenia kosztów, związanych z utrzymaniem i pielęgnowaniem dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego.

Tabela 24 Liczba zabytków na km²

Nazwa podobszaru	Liczba zabytków	Liczba pomników przyrody	Liczba zabytków na km ²
I	2	0	0,2
II	7	2	0,6
III	20	0	1,9
IV	8	1	1,1
V	0	0	0,0
VI	11	0	0,9
VII	24	0	1,4
VIII	1	0	0,2
IX	2	0	0,1
GMINA	75	3	0,8

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 22 Liczba zabytków na km²

Źródło: opracowanie własne

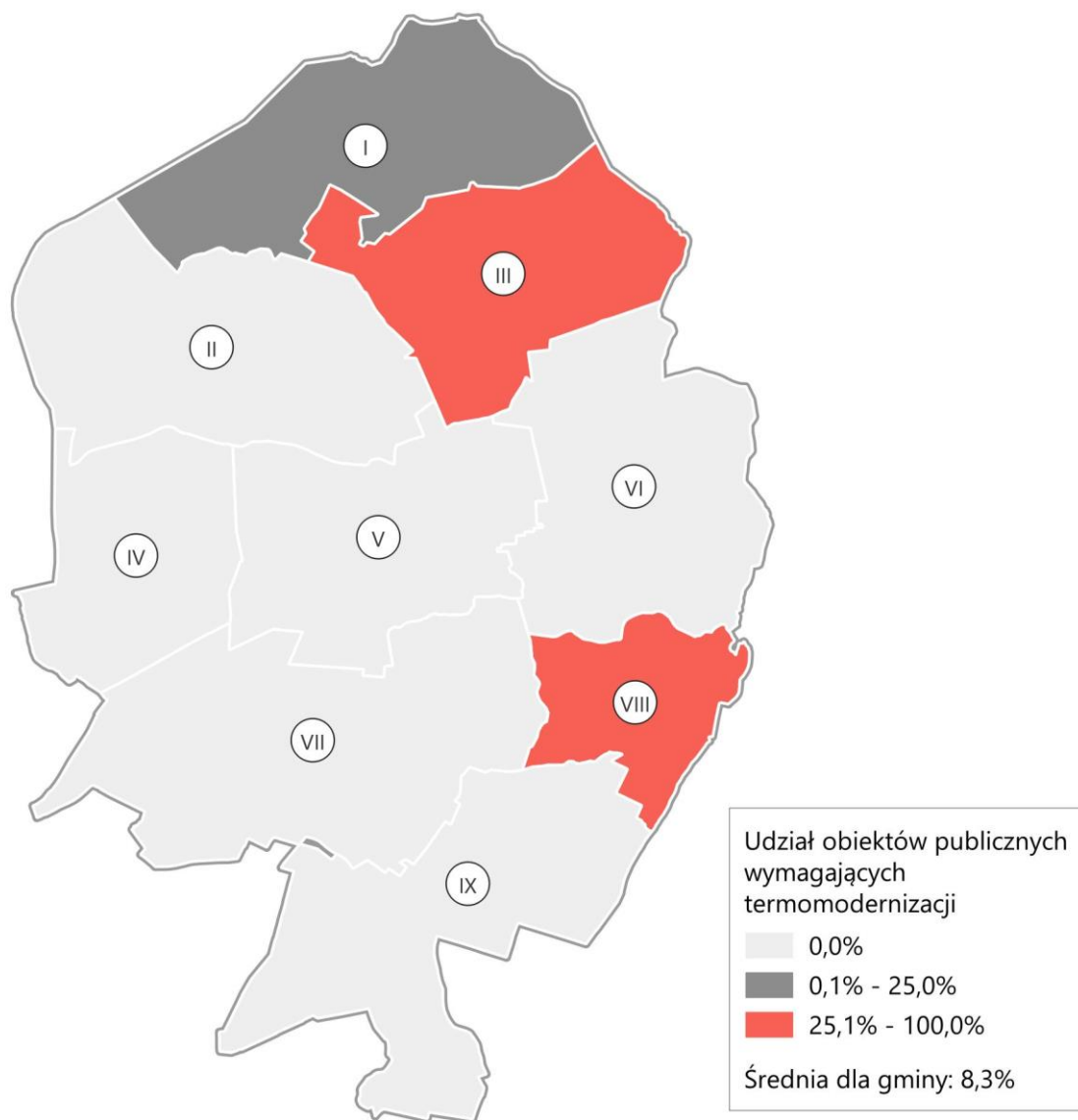
Następna badana zmienna dotyczy bezpośrednio skali potrzeb w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej w konkretnych podobszarach. W przypadku gminy Ostrowite zidentyfikowano trzy budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji – zlokalizowane są na terenie jednostek porównawczych I, III i VIII. Zatem właśnie te jednostki obejmuje sytuacja kryzysowa w sferze technicznej, dotycząca omawianej zmiennej.

Tabela 25 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji

Nazwa podobszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji
I	1	25,0%
II	0	0,0%
III	1	50,0%
IV	0	0,0%
V	0	0,0%
VI	0	0,0%
VII	0	0,0%
VIII	1	100,0%
IX	0	0,0%
GMINA	3	8,3%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 23 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne

Udział obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami wskazuje na potrzeby modernizacji obiektów w konkretnych jednostkach porównawczych w celu zwiększenia ich dostępności. Z perspektywy gminy istotne jest zapewnienie wszelkich możliwych udogodnień oraz rozwiązań architektonicznych, umożliwiających swobodne korzystanie z obiektu w celu wykluczenia społecznych osób ze szczególnymi potrzebami.

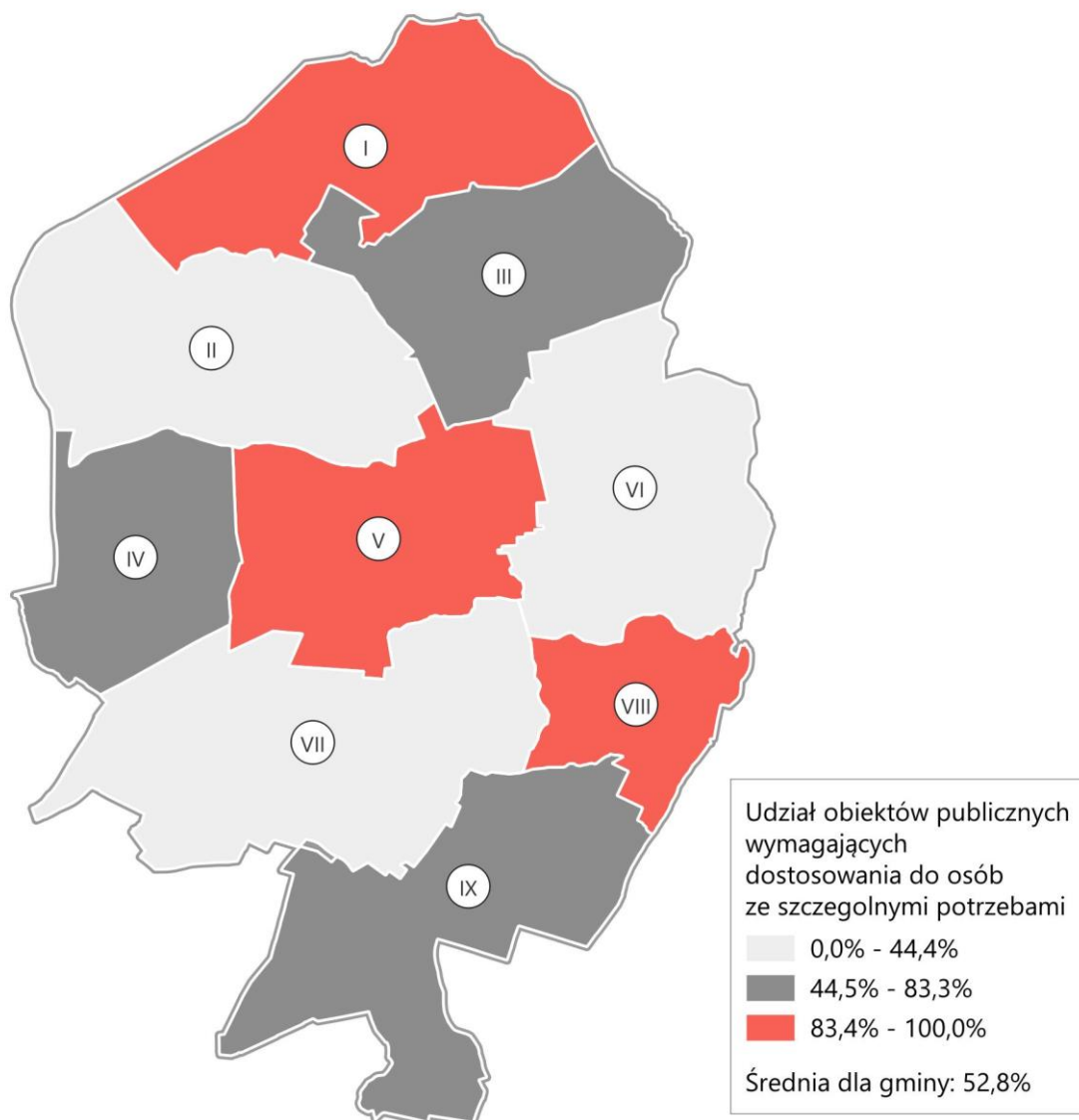
Analiza zmiennej, dotyczącej udziału obiektów publicznych wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami zidentyfikowała sytuację kryzysową zlokalizowaną w podobszarach I, V oraz VII. We wszystkich tych wskazanych jednostkach znajduje się jeden obiekt użyteczności publicznej, który wymaga dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, zatem wskaźnik wynosi w ich przypadku 100%.

Tabela 26 Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Nazwa podobszaru	Liczba obiektów użyteczności publicznej ogółem	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
I	4	100,0%
II	1	0,0%
III	2	50,0%
IV	8	75,0%
V	1	100,0%
VI	14	28,6%
VII	3	33,3%
VIII	1	100,0%
IX	2	50,0%
GMINA	36	52,8%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 24 Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami

Źródło: opracowanie własne

5.6 Podsumowanie analizy

Celem analizy czynników problemowych była identyfikacja obszaru zdegradowanego, z którego został wyodrębniony obszar rewitalizacji. Proces delimitacji polegał na:

- podzieleniu całego obszaru gminy Ostrowite na jednostki porównawcze (łącznie dziewięć podobszarów),
- wyborze adekwatnych zmiennych delimitacji,
- przeprowadzeniu kompleksowej analizy wskaźnikowej, identyfikującej problemy w sferze społecznej oraz pozaspółecznej (gospodarcza, środowiskowa, funkcjonalno-przestrzenna, techniczna).

Kolejne działania polegały na:

- wyodrębnieniu tych podobszarów, które charakteryzuje najwyższy stopień zdegradowania w sferach społecznej i pozaspołecznej
- wyodrębnieniu obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni (maksymalnie 20% powierzchni gminy) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich mieszkańców gminy).

Konieczność podjęcia działań o charakterze rewitalizacyjnym w konkretnych obszarach zobrazowana została wskaźnikiem syntetycznym. Wysoki wynik tego wskaźnika, który przekracza średnią wartość dla całej gminy, wskazuje na najwyższe natężenie negatywnych zjawisk społecznych.

Poszczególne etapy wyznaczania wskaźnika syntetycznego:

- Normalizacja poszczególnych zjawisk kryzysowych – czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe;
- Określenie charakteru wskaźnika (czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą) oraz przekształcenie wartości wskaźników cząstkowych;
- Wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego będącego sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych.

Poniżej zaprezentowano zbiorczo wartości analizowanych wskaźników w sferze społecznej oraz ich wartości zestandaryzowane, na podstawie których obliczono wartość syntetycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych jednostek.

Tabela 27 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Jednostka	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne
I	0,00	32,39	0,00	8,10	4,05	40,49	5101,21	89,07	4,9%	32,39	51,5%
II	-2,12	23,31	2,12	2,12	2,12	38,14	1038,14	14,83	1,0%	6,36	63,3%
III	-7,04	25,82	0,00	0,00	2,35	42,25	4107,98	70,42	7,9%	51,64	52,7%
IV	0,00	15,92	0,00	1,59	9,55	25,48	3789,81	63,69	7,0%	39,81	74,9%
V	1,94	3,88	0,00	3,88	1,94	56,31	2854,37	50,49	2,0%	11,65	75,8%
VI	-2,90	16,46	5,81	6,78	0,97	45,50	2913,84	51,31	4,3%	26,14	63,2%
VII	5,64	23,98	2,82	5,64	2,82	31,03	3554,30	60,65	8,5%	49,37	72,1%
VIII	-3,34	16,72	0,00	3,34	13,38	33,44	3979,93	93,65	2,1%	13,38	57,4%
IX	-13,66	13,66	0,00	3,03	10,62	42,49	2867,98	45,52	2,1%	13,66	57,3%
Gmina	-2,39	19,13	1,19	3,83	5,31	39,46	3 356,40	59,96	4,6%	27,87	64,2%

Źródło: opracowanie własne

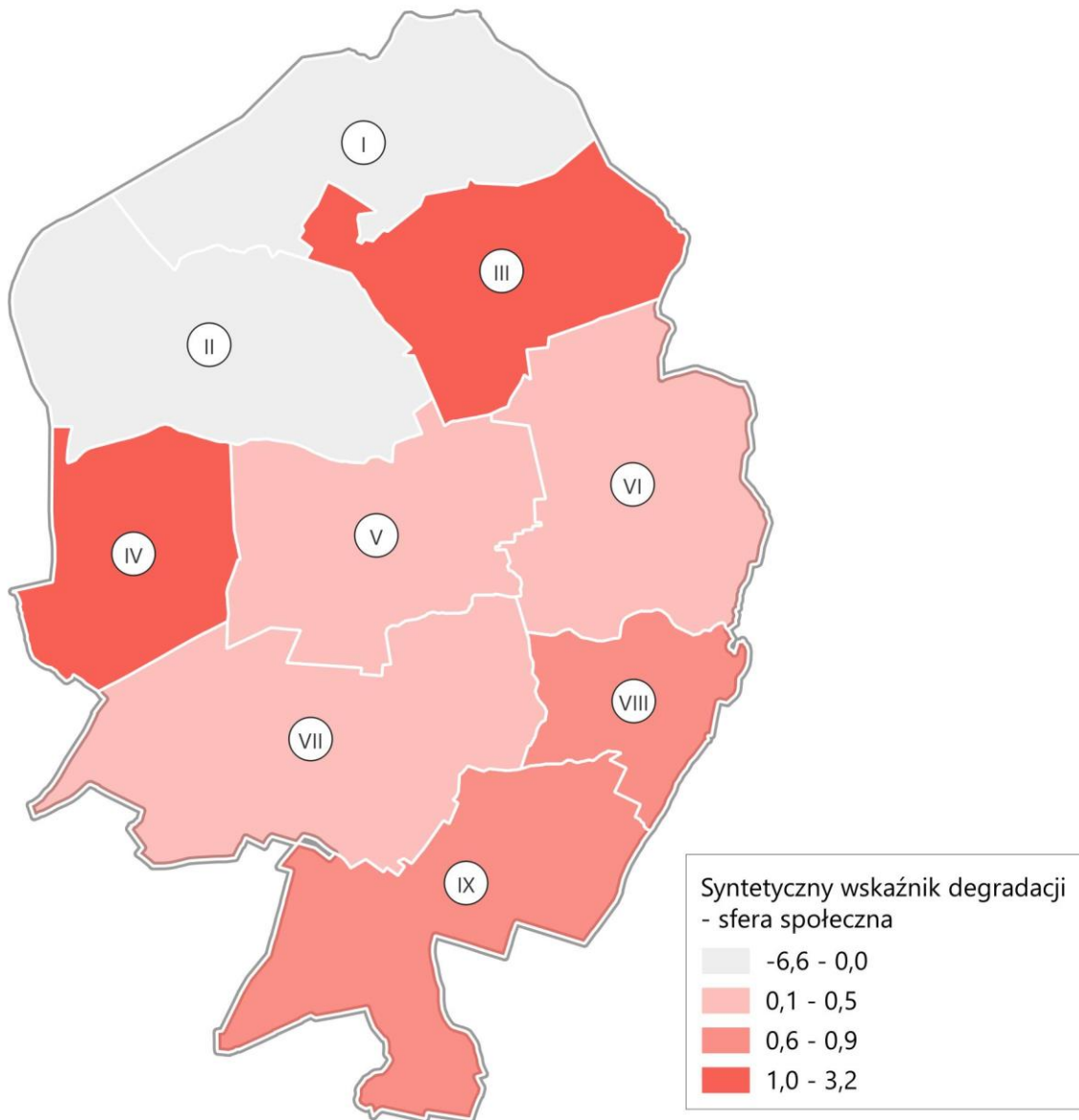
Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Jednostka	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Syntetyczny wskaźnik degradacji
I	-0,43	-1,60	-0,58	-1,65	-0,28	0,11	1,54	1,23	0,17	0,31	-1,25	-2,4
II	-0,05	-0,51	0,45	0,66	-0,70	-0,15	-2,04	-1,90	-1,21	-1,22	0,02	-6,6
III	0,84	-0,81	-0,58	1,48	-0,65	0,31	0,66	0,44	1,23	1,44	-1,12	3,2
IV	-0,43	0,39	-0,58	0,86	0,93	-1,56	0,38	0,16	0,90	0,74	1,27	3,1
V	-0,78	1,84	-0,58	-0,02	-0,73	1,88	-0,44	-0,40	-0,85	-0,91	1,36	0,4
VI	0,09	0,32	2,26	-1,14	-0,95	0,67	-0,39	-0,36	-0,06	-0,06	0,01	0,4
VII	-1,45	-0,59	0,80	-0,70	-0,54	-0,94	0,17	0,03	1,45	1,30	0,96	0,5
VIII	0,17	0,29	-0,58	0,19	1,76	-0,67	0,55	1,42	-0,83	-0,81	-0,62	0,9
IX	2,04	0,66	-0,58	0,31	1,16	0,34	-0,43	-0,61	-0,81	-0,79	-0,63	0,6

Źródło: opracowanie własne

Poniższy rysunek prezentuje syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi powyżej, w pierwszej kolejności obliczono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe).

Rysunek 25 Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym

Źródło: opracowanie własne

Wpływ na wyznaczenie obszaru zdegradowanego miały również zmienne, zanalizowane w pozostałych sferach, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Poniżej przedstawiono zmienne związane z każdą z tych sfer.

Tabela 29 Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników

Jednostka	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowozarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	Dostępność punktów usług publicznych	Dostępność terenów rekreacyjnych	Dostępność komunikacyjna	Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
I	32,4	0,0	786,0	1,9%	15,6%	8,1	0,08	9,7%	96,3%	0,2	25,0%	100,0%
II	23,3	0,0	713,2	0,0%	16,5%	2,1	0,28	6,5%	93,4%	0,6	0,0%	0,0%
III	21,1	0,0	1 019,9	6,7%	58,2%	4,7	0,00	9,7%	97,0%	1,9	50,0%	50,0%
IV	38,2	0,0	664,6	0,0%	30,6%	9,6	1,11	9,7%	92,8%	1,1	0,0%	75,0%
V	21,4	-1,9	1 059,0	0,5%	68,3%	1,9	0,00	6,5%	96,4%	0,0	0,0%	100,0%
VI	21,3	1,0	732,9	4,4%	58,8%	13,6	0,32	6,5%	95,3%	0,9	0,0%	28,6%
VII	19,7	1,4	1 020,3	0,0%	65,4%	4,2	0,24	6,5%	96,4%	1,4	0,0%	33,3%
VIII	23,4	-10,0	856,7	43,5%	60,4%	3,3	1,10	9,7%	97,0%	0,2	100,0%	100,0%
IX	12,1	-6,1	965,2	9,8%	71,9%	3,0	0,60	35,5%	96,4%	0,1	0,0%	50,0%
GMINA	22,9	-1,2	862,2	3,2%	39,1%	6,4	0,35	100,0%	95,7%	0,8	8,3%	52,8%

Źródło: opracowanie własne

6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Celem procesu rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego zidentyfikowanego wcześniej obszaru zdegradowanego. Zakłada on wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się dana jednostka. Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych przedsięwzięć na rzecz lokalnej społeczności, środowiska, przestrzeni oraz gospodarki.

Zgodnie z art. 9. ust. 1. ustawy o rewitalizacji⁵: *Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:*

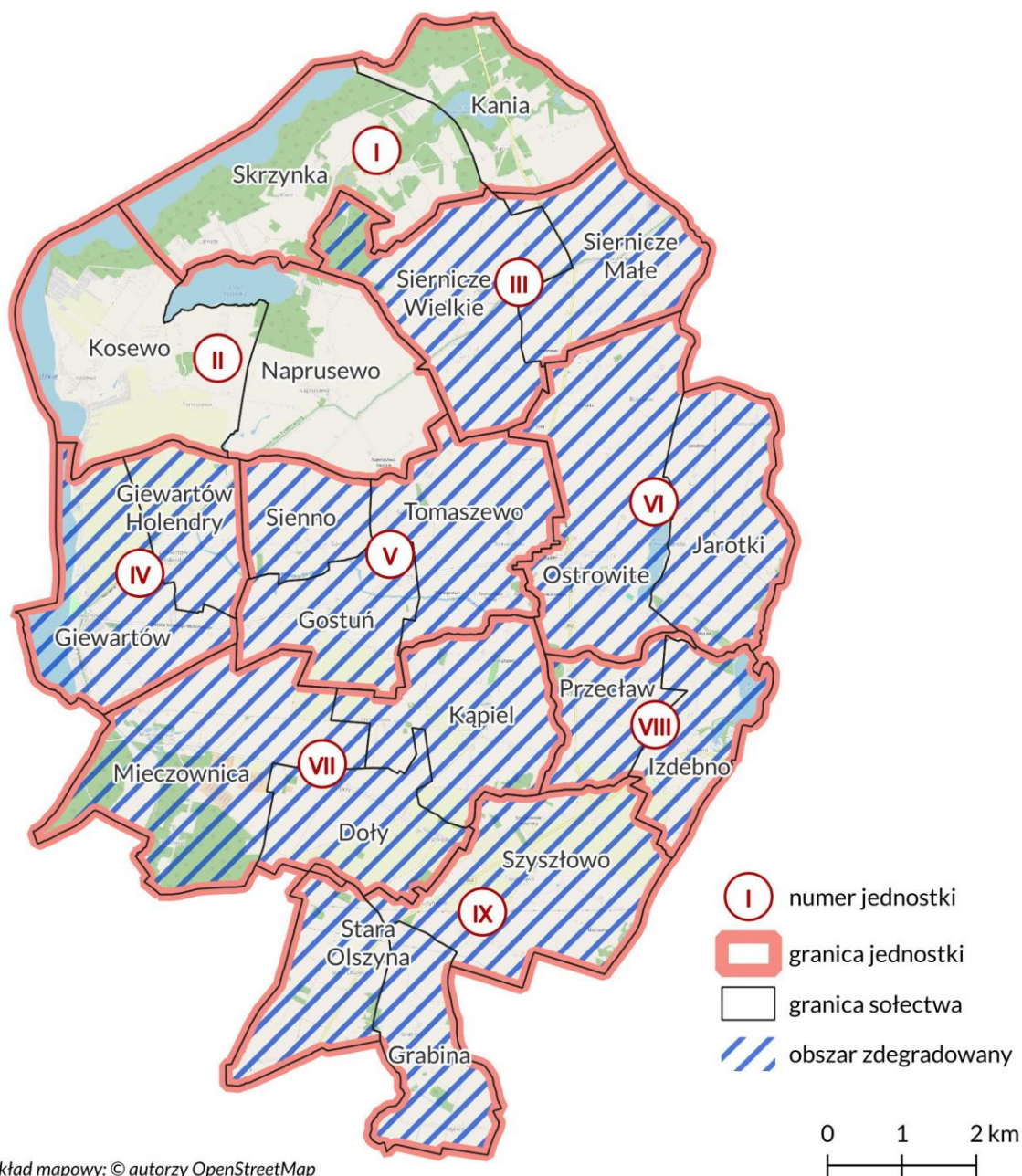
- 1) *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- 2) *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca*

⁵ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688).

- 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- 4) *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.*

Przeprowadzona powyżej analiza wskazała obszary, na których identyfikowano natężenie negatywnych zjawisk o charakterze społeczny oraz dodatkowo niekorzystnej sytuacji w czterech pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. W obszarze zdegradowanym znalazły się zatem podobszary III, IV, V, VI, VII, VIII oraz IX.

Rysunek 26 Obszar zdegradowany Gminy Ostrowite

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiony na powyższej grafice obszar zdegradowany obejmuje 74,9% powierzchni gminy (łącznie 7 755 ha) i zamieszkały jest przez 4269 osób, co stanowi 85,65% wszystkich mieszkańców gminy Ostrowite.

Tabela 30 Obszar zdegradowany

Powierzchnia obszaru zdegradowanego	Procent powierzchni gminy	Ludność obszaru zdegradowanego	Procent ludności gminy
7 755 ha	74,9%	4269	85,65%

Źródło: Opracowanie własne

Z obszaru zdegradowanego należy więc wyznaczyć obszar rewitalizacji, który cechuje się ustalonymi przez zapisy ustawy parametrami:

- *Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.*
- *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.*

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji zdeterminowane było przez koncentrację negatywnych zjawisk na omawianym obszarze, jak również jego znaczenie dla funkcjonowania gminy i rozwoju lokalnego. Niebagatelne znaczenie miał również obecny stan zagospodarowania terenu oraz pozytywnie oceniony potencjał działań rewitalizacyjnych na tym obszarze. Wobec powyższego w gminie Ostrowite wyznaczono ostatecznie cztery podobszary rewitalizacji, obejmujące wyznaczone fragmenty miejscowości: Ostrowite, Giewartów, Mieczownica, Przeclaw:

- Podobszar Ostrowite (wyodrębniony z jednostki porównawczej VI)
- Podobszar Giewartów (wyodrębniony z jednostki porównawczej IV)
- Podobszar Mieczownica (wyodrębniony z jednostki porównawczej VII)
- Podobszar Przeclaw (wyodrębniony z jednostki porównawczej VIII)

Na tych terenach zdiagnozowano szczególną koncentrację problemów społecznych (syntetyczny wskaźnik degradacji przyjął najmniej korzystną, czyli najwyższą wartość), a równocześnie odnotowano wysoką skalę negatywnych zjawisk o charakterze pozaspółecznym.

Tabela 31 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni ogółem	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Podobszar Giewartów	27	0,3%	185	3,7%
Podobszar Mieczownica	31	0,3%	287	5,8%
Podobszar Ostrowite	43	0,4%	600	12,0%
Podobszar Przeclaw	16	0,2%	42	0,8%

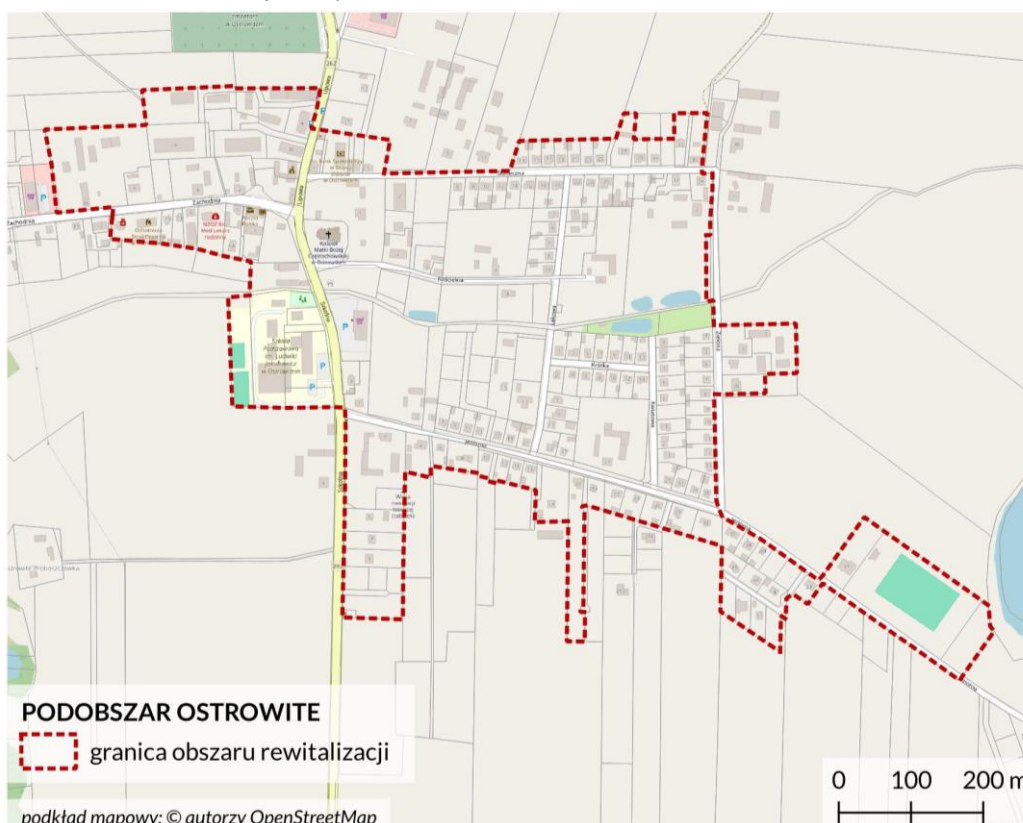
Obszar	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni ogółem	Ludność [os]	Udział w ludności gminy
Obszar rewitalizacji ogółem	117	1,1%	1 114	22,3%
Obszar zdegradowany	7 755	74,9%	4 269	85,6%
Gmina	10 355	100,0%	4 988	100

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje przestrzeń 117 hektarów, co stanowi 1,1% całej powierzchni gminy. Zamieszkały jest przez 1114 osób (22,3% wszystkich mieszkańców gminy). Oznacza to, że obszar rewitalizacji spełnia wymogi ustawowe, dotyczące ograniczeń procentowych względem powierzchni oraz liczby mieszkańców.

Podobszar Ostrowite wyodrębniony został z jednostki porównawczej VI, na której zdiagnozowano sytuację kryzysową zarówno w sferze społecznej, jak i sferach pozaspołecznych. Ostrowite jest ponadto siedzibą gminy oraz jej najludniejszą miejscowością. Poza zdiagnozowanymi sytuacjami kryzysowymi obszar rewitalizacji Ostrowite ma zatem fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania gminy, jej rozwoju oraz wizerunku. Podobszar zamieszkały jest przez 600 osób (co stanowi 12% wszystkich mieszkańców gminy) i zajmuje 43 hektary (co oznacza 0,4% powierzchni gminy Ostrowite).

Rysunek 27 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Ostrowite

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar Giewartów został wyodrębniony z jednostki porównawczej IV, obejmującej miejscowości Giewartów i Giewartów Holendry. Miejscowość ta położona jest przy zachodniej granicy gminy, nad Jeziorem Powidzkim. Podobszar, na którego obszarze zdiagnozowano zarówno kryzysy w sferze społecznej, jak i sferach pozaspółecznych, zamieszkały jest łącznie przez 185 osób (3,7% gminy) i zajmuje powierzchnię 27 hektarów (0,3% powierzchni gminy).

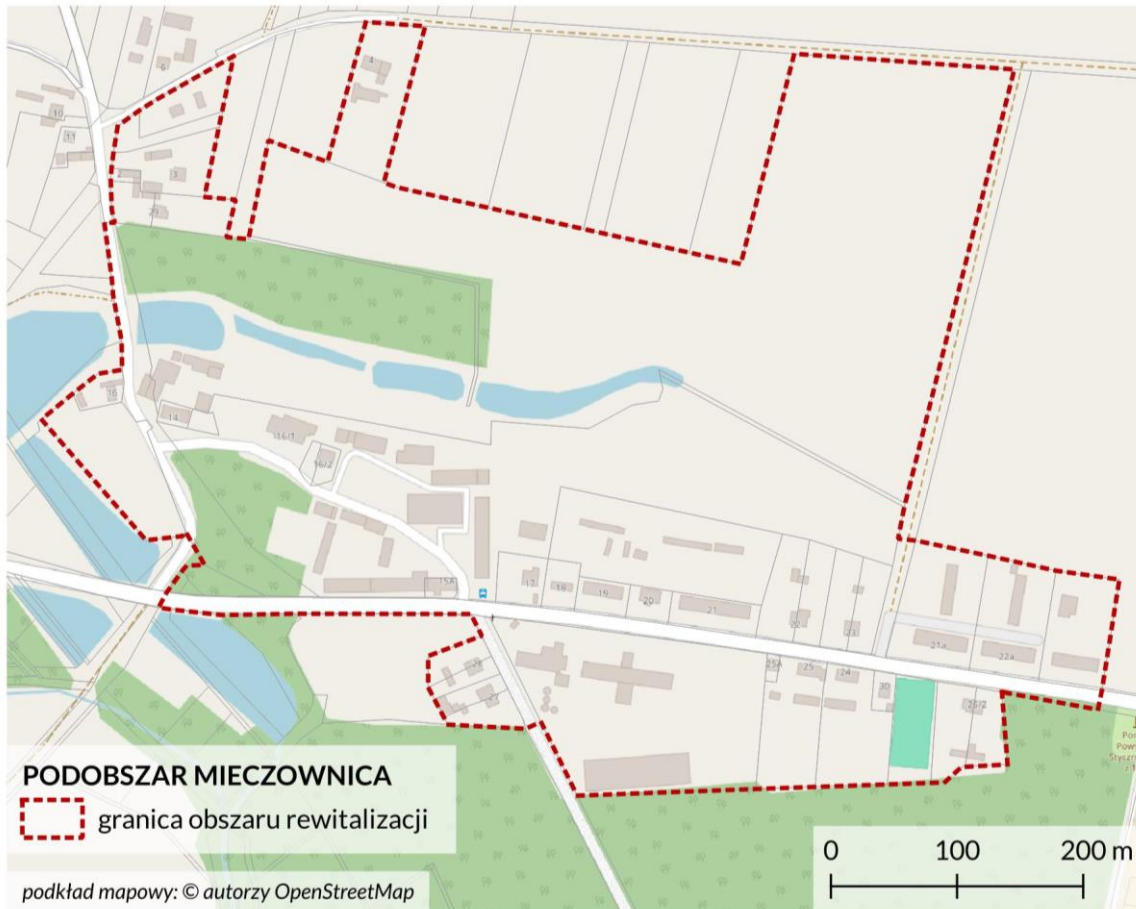
Rysunek 28 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Giewartów

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar Mieczownica stanowi część jednostki porównawczej VII, na której zdiagnozowano szereg zjawisk kryzysowych. W sferze społecznej dotyczą one między innymi bezpieczeństwa i sytuacji na rynku pracy (bezrobocie), analiza wskazała również deficyty w sferze środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej (między innymi dostępność komunikacyjna). Podobszar ten zajmuje powierzchnię 31 hektarów (0,3% całej powierzchni gminy) i mieszka w nim 287 osób (5,8% wszystkich mieszkańców gminy).

Rysunek 29 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Mieczownica

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar Przeclaw został wyodrębniony z jednostki porównawczej VIII, znajdującej się we wschodniej części gminy Ostrowite. Na obszarze tej jednostki analiza pozwoliła zidentyfikować szereg zjawisk kryzysowych, związanych między innymi z aspektami demograficznymi czy też bezpieczeństwem. Najmniejszy z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji zajmuje teren 16 hektarów (0,2% powierzchni gminy) i mieszkają w nim 42 osoby (0,8% wszystkich mieszkańców gminy).

Rysunek 30 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Przeclaw

Źródło: Opracowanie własne

Spis rysunków i tabel

<i>Rysunek 1 Podział Gminy Ostrowite na obszary porównawcze</i>	9
<i>Rysunek 2 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców</i>	15
<i>Rysunek 3 Saldo migracji na 1000 mieszkańców</i>	16
<i>Rysunek 4 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców</i>	18
<i>Rysunek 5 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców</i>	19
<i>Rysunek 6 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców</i>	21
<i>Rysunek 7 Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców</i>	22
<i>Rysunek 8 Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców</i>	24
<i>Rysunek 9 Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 100 mieszkańców</i>	25
<i>Rysunek 10 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym</i>	27
<i>Rysunek 11 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców</i>	28
<i>Rysunek 12 Obciążenie demograficzne</i>	30
<i>Rysunek 13 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców</i>	32
<i>Rysunek 14 Różnica pomiędzy zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców</i> ..	33
<i>Rysunek 15 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym</i>	35
<i>Rysunek 16 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca</i>	37
<i>Rysunek 17 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe</i>	38
<i>Rysunek 18 Dostępność punktów usług publicznych</i>	40
<i>Rysunek 19 Liczba terenów rekreacyjnych</i>	41
<i>Rysunek 20 Dostępność komunikacyjna</i>	43
<i>Rysunek 21 Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem</i>	44
<i>Rysunek 22 Liczba zabytków na km²</i>	46
<i>Rysunek 23 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji</i>	47
<i>Rysunek 24 Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami</i>	49
<i>Rysunek 25 Wskaźnik syntetyczny degradacji w obszarze społecznym</i>	52
<i>Rysunek 26 Obszar zdegradowany Gminy Ostrowite</i>	56
<i>Rysunek 27 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Ostrowite</i>	58
<i>Rysunek 28 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Giewartów</i>	59
<i>Rysunek 29 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Mieczownica</i>	60
<i>Rysunek 30 Obszar rewitalizacji Gminy Ostrowite – Podobszar Przeclaw</i>	61
<i>Tabela 1 Podział obszarów porównawczych</i>	8
<i>Tabela 2 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji</i>	8
<i>Tabela 3 Katalog wskaźników - kryteria delimitacji</i>	10
<i>Tabela 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców</i>	14
<i>Tabela 5 Saldo migracji na 1000 mieszkańców</i>	16
<i>Tabela 6 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców</i>	17
<i>Tabela 7 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców</i>	19
<i>Tabela 8 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców</i>	20
<i>Tabela 9 Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców</i>	22

Tabela 10 Liczba udzielonych świadczeń ogółem na 1000 mieszkańców	23
Tabela 11 Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej na 100 mieszkańców	25
Tabela 12 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	26
Tabela 13 Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	28
Tabela 14 Obciążenie demograficzne	29
Tabela 15 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	31
Tabela 16 Różnica pomiędzy zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców	33
Tabela 17 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym	34
Tabela 18 Masa zidentyfikowanych wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1 mieszkańca	36
Tabela 19 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe	38
Tabela 20 Dostępność punktów usług publicznych	39
Tabela 21 Liczba terenów rekreacyjnych	41
Tabela 22 Dostępność komunikacyjna	42
Tabela 23 Udział powierzchni biologicznej czynnej w powierzchni ogółem	44
Tabela 24 Liczba zabytków na km ²	45
Tabela 25 Udział obiektów publicznych wymagających termomodernizacji	47
Tabela 26 Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	48
Tabela 27 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników	51
Tabela 28 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane	51
Tabela 29 Podsumowanie analizy pozostały obszarów - sfera gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna – wartości wskaźników	53
Tabela 30 Obszar zdegradowany	56
Tabela 31 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych	57
